

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

№ 177 (3177)

СУБОТА,
20 вересня
2003 року

Фото Валерія СОЛОВІОВА (УНІАН).

Документи з ЄСР — результат компромісу

На саміті в Ялті в центрі уваги було підписання Україною, Росією, Білоруссю і Казахстаном документів щодо створення Єдиного економічного простору.

Йому передувала зустріч «четвірки» у резиденції українського Президента в неформальній обстановці. Глави держав зібралися без краваток і дозволили журналістам задати одне питання. Вони посміхалися, кивали один одному, а Лукашенко зазначив: «У нас головний Леонід Данилович». Однак Леонід Кучма запропонував першим відповісти на запитання про Єдиний економічний простір Назарбаєву як ініціатору створення ЄСР: «Я гадаю, ви почуєте, що група високого рівня, очолювана віце-прем'єрами, провела величезну роботу, засідаючи кожен місяць у різних столицях. Усі документи підготовлено, парафовано до підписання — заяви президентів, угоду про створення Єдиного економічного простору і концепцію».

«Якщо Леонід Данилович підпише без вилучень і обмежень цей документ, то вважаєте — це результат проведеної роботи», - додав президент Білорусі Олександр Лукашенко. «Стежте за пресою», — пожуривав Президент України Леонід Кучма. Президент Росії Володимир Путін сказав: «Цілком згоден, що робота експертами була проведена дуже велика, я б назвав її вражаючою».

Він підкреслив, що ці документи «значною мірою мають рамковий характер, це результат компромісу, такого компромісу, що влаштовує всіх». «Переконали у тому, що ці домовленості цілком відповідають національним інтересам, інтересам наших держав», — підкреслив російський президент.

(Закінчення на 2-й стор.).

ПРИВІТАННЯ

Працівникам фармацевтичної галузі

Сердечно вітаю вас з професійним святом — Днем фармацевтичного працівника.

За роки незалежності фармацевтична галузь в Україні перетворилася на сучасну розвинену галузь індустрії, поступово піднімаючись до європейських зразків.

Вітчизняна промисловість, аптечна мережа, науковий корпус фармацевції роблять важливу і вкрай потрібну справу. За короткий термін вдалося ліквідувати медикаментозний дефіцит і повністю забезпечити країну життєво необхідними ліками. Медицина збагатилася великою кількістю високоефективних та безпечних лікарських засобів. Справа за тим, щоб зробити ліки доступними для кожного жителя України.

Бажаю фармацевтичній спільноті нових здобутків, а усім працівникам фармацевції — здоров'я, щастя і благополуччя в родині.

Нехай ваша праця збагачується новим досвідом і приносить задоволення почуттям виконаного обов'язку перед народом.

Володимир ЛИТВИН, Голова Верховної Ради.

Їх внесок міг бути вагоміший

Сьогодні — День винахідника і раціоналізатора

Використання торік у різних галузях економіки України 3029 винаходів дало прибуток у сумі понад 165 мільйонів гривень. Це на 23,2 відсотка більше, ніж попереднього року. Проте внесок винахідників і раціоналізаторів в інноваційний розвиток країни міг би бути значно вагоміший.

— На жаль, останнім часом більшість підприємств і організацій не надає належного значення розвитку винахідництва і раціоналізації, тому чисельність новаторів помітно зменшилася, — бідається голова ради цього українського товариства Анатолій Бендаловський.

Так, кілька років тому їх налічувалося майже мільйон. І все-таки ще є майже 45-тисячний загін винахідників та раціоналізаторів, творча енергія яких, незважаючи ні на що, працює й пульсує. Тож зі святом вас, неспокійні новатори! Хай множаться ваші лави і зростає ваш добробут задля піднесення нашої економіки.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

ГАЛЕРЕЯ

Альфред Сіслей

(1839—1899 рр.)

Містечко Вільнев-ла-Гарен на Сені

(1872р.).

Полотно, масло.

Ермітаж, Санкт-Петербург.

СВЯТА ПРОСТОТА

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Чи не наївно це — книга про наївний живопис? Та ще у нас, де спритні давно перехитрили простодушних, тому наївність і простота — синоніми бідності!

Але це може бути й багатством. Хитрі вже розплачуються за наївними: глобалізований світ ладен багато віддати за унікальний живопис народних примітивістів. А у нас же їх було колись! В Україні розписували свічники, колеса, ліжка, ложки, все — від колиски до труни. Так каже ця розкішна ілюстрована книга «Мальоване дерево». Вона ніби ще трохи хоче побути серед ше-

деврів, у ній відтворених. Тому завтра її можна буде бачити там, де вона народилася — під Києвом, у Пироговому, в Музеї народної архітектури та побуту. Там уже тридцять літ працює автор книги — етнограф Лідія Орел. Отже, завтра, з 13-ї години в Пироговому, павільйон «Полтавщина», вас зустрінуть Лідія Орел та видавець Лідія Лихач (на знімку).

А вперше ця книжка видавництва «Родовід» вийшла на люди тиждень тому, на Х Форумі видавців у Львові. Про форум читайте на 4-й сторінці.

ВІЗИТ

Усе, що не робиться, на краще

Голова Верховної Ради Володимир Литвин вважає, що законопроект про внесення змін до Конституції, розроблений парламентською більшістю, можливо, внесе стабільність у парламентське життя і президентську кампанію. Таку думку він висловив журналістам під час офіційного візиту до Бельгії та Нідерландів.

Коментуючи на прохання агентства «Інтерфакс-Україна» заяву координатора парламентської більшості щодо розробленого нового законопроекту про внесення змін до Конституції, В. Литвин повідомив: «Я думаю, що це стимул для депутатів, щоб вони прихильно пос-

тавилися до законопроекту, хоча, можливо, розрахунок такий, що це внесе певну стабільність у парламентське життя і, по суті, президентську кампанію». Він також підкреслив, що розуміє, що в цій ситуації Конституційний Суд зіштовхнеться з певними складностями, оскільки відповідно до затвердженої раніше парламентом процедури направлення законопроекту до КС під цим документом мають бути зібрані підписи 150 депутатів, а потім його може бути направлено до КС за підписом Голови Верховної Ради, або ж депутатами, що зібрані підписи під документом.

(Закінчення на 2-й стор.).

ПАРЛАМЕНТСКА ХРОНІКА

Цензура проникне в Інтернет?

Ранкове засідання
19 вересня

Народним депутатам запропонували розглянути законопроект «Про діяльність у сфері інформатизації». Перший заступник голови Державного комітету зв'язку та інформатизації Андрій Омельченко наголосив, що це рамковий законодавчий акт, який визначатиме правовідносини у сфері інформаційних технологій. Необхідність його прийняття продиктована швидкими темпами поширення інформаційних ресурсів.

(Закінчення на 2-й стор.).

СЬОГОДНІ ЧИТАЙТЕ:

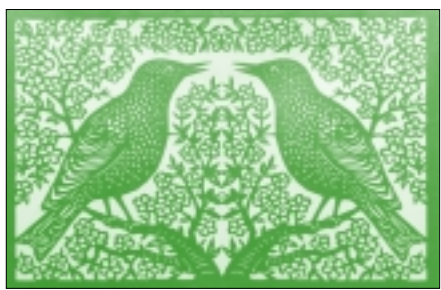
Країна,
де
хочеться
жити

4

«Нас не
зустрічали
з
квітами...»

7

«Витинанка —
моя доля»

8

Цензура проникне в Інтернет?

Ранкове засідання 19 вересня
(Початок на 1-й стор.).

Співдоповідач народний депутат Михайло Родіонов уточнив, що законопроект передусім визначатиме правовідносини між власниками, розповсюджувачами та користувачами інформаційних технологій. Водночас він спробував переконати опонентів, які хотіли отримати відповідь на запитання: «Хто стоїть за розробкою цього документа?»

Народні обранці висловлювали занепокоєння можливою появою в майбутньому цензури в Інтернет-мережі, а також можливістю втручання спецслужб у приватне листування. А це, на думку законодавців, порушує конституційні права наших співгромадян. Найвиразніше ці аргументи навів у своєму виступі голова Комітету з питань свободи слова та інформації Микола Томенко.

Окрім того, на ранковому засіданні народні депутати прийняли постанову про проведення парламентських слухань на тему «Духовна криза суспільства і шляхи її подолання».

Верховна Рада внесла зміни до свого Регламенту. Відтепер під час розгляду подання на притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності у профільному комітеті має обов'язково бути або Генеральний прокурор, або виконувач його обов'язків.

Олена ГОРБУНОВА,
Володимир КОРОЛЮК.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Усе, що не робиться, на краще

(Початок на 1-й стор.).

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин і Президент Палати представників Бельгії Герман де Кроо обговорили проблеми міжпарламентського співробітництва, що стосуються, зокрема, надання допомоги Україні у питаннях адаптації українського законодавства до законодавства Європейського союзу. Як повідомляє Інформаційне управління ВР, коментуючи результати зустрічі, глава українського парламенту зазначив, що йому «приємно було чути, що об'єднаної Європи не буде без України». Він також заявив: «У нас є всі підстави для поглиблення двостороннього співробітництва», оскільки у Бельгії «колючий момент» для інвестування в українську економіку. «Це для нас дуже важливо», — підкреслив

Голова ВР. В. Литвин запросив Г. де Кроо відвідати з офіційним візитом Україну.

У Брюсселі Володимир Литвин також зустрівся з Президентом Європейського парламенту Петом Коксом і Генеральним секретарем Ради Європейського союзу Хав'єром Соланом.

Учора Голова Верховної Ради України перебував до Королівства Нідерландів. В Амстердамі відбулися його зустрічі з віцепрем'єр-міністром, міністром фінансів Нідерландів Герритом Залмом, Президентом Палати представників Генеральних штатів (парламенту) Франсом Вейсгласом і віцепрезидентом Сенату Генеральних штатів М. Бірман-Беукема до Ватером, міністром закордонних справ Япом де Хооп Схеффе-ром.

Зняти непосильний тягар із сільських бюджетів

Вечірнє засідання 18 вересня

Після голосування за обрання суддів, депутати знову повернулися до розгляду проекту Державної програми приватизації, запропонованої урядом. Однак цей законопроект не набрав достатньої кількості голосів — «за» проголосували лише 144 депутати з центристських фракцій.

На пропозицію Комітету ВР з питань свободи слова та інформації парламент схвалив постанову про проведення 10 грудня ц. р. парламентських слухань «Стратегія розвитку телерадіоінформаційного простору України». У першому читанні схвалено законопроект у авторстві депутатів-комуністів Валентина Анастасієва та Івана Герасимова, який встановлює новий порядок нарахування пенсій за особливі заслуги перед Україною. Передбачається встановити пенсії за особливі заслуги особам, яким до 1 січня 1992 року було призначено персональні пенсії, без розгляду відповідної комісії. Однак сесійний зал сприйняв цей документ неоднозначно. Багато депутатів вважають, що враховуючи низький рівень соціальних пенсій, прийняття такого законопроекту було б

некоректним. Тим паче, що пенсії за особливі заслуги перед Україною призначатимуться людям, які не мають особливих заслуг перед Україною як державою, скажімо, колишнім компартійним чиновникам. Окрім цього зростання числа осіб, яким буде встановлено підвищену пенсію, неминуче призведе до значних видатків із державного бюджету.

У першому читанні прийнято і законопроект про внесення змін до Бюджетного кодексу, розроблений народними депутатами Богданом Губським, Кирилом Поліщуком та іншими. Цим документом передбачається передати повноваження з фінансування сфери культури та охорони здоров'я на селі з місцевих бюджетів до районних. Потреба таких змін до Бюджетного кодексу, на думку авторів законопроекту, викликана тим, що більшість місцевих бюджетів сіл фінансово неспроможні забезпечити належне утримання сільських клубів, бібліотек, фельдшерсько-акушерських пунктів.

Верховна Рада схвалила низку постанов з нагоди ювілейних дат: про відзначення 700-річчя Галицької митрополії та коронування Данила Галицького, про захо-

ди з підтримки соціально-економічного розвитку Харкова у зв'язку з 350-річчям його заснування, про 85-ту річницю ВЛКСМ та державну підтримку молодіжного руху, а також про необхідність збереження цілісності унікального історико-культурного та музейного комплексу Кловський палац. У цьому будинку, що є пам'яткою архітектури XVIII століття, нині розташовано Музей історії Києва.

Цього ж дня парламент опікувався і продовольчою темою. Схвалено постанову, якою визначено роботу Кабінету Міністрів із забезпечення продовольчої безпеки недостатньою. Верховна Рада рекомендувала урядові скорегувати аграрну політику — зокрема, завершити формування продовольчих та фуражних ресурсів зерна в розрізі регіонів, до 1 жовтня розробити та запровадити з 2004 року єдину методику складання балансів зерна та основних продовольчих ресурсів, забезпечити постійний моніторинг цін на основні види продуктів харчування першої необхідності в розрізі регіонів, а також постійно аналізувати обгрунтованість цін.

Юліана ШЕВЧУК.

Документи по ЄЄП — результат компромісу

(Початок на 1-й стор.).

Цікаво, що Президент України Леонід Кучма згоден із пропозицією провести референдум для того, щоб з'ясувати ставлення громадян до створення Єдиного економічного простору України, Росії, Білорусі і Казахстану. «Давайте проведемо референдум. Я — «за», — сказав він, відповідаючи на запитання журналістів під час саміту СНД у Ялті. Він відзначив, що пропозиція винести питання створення ЄЄП на

референдум пролунала від лідера комуністів Петра Симоненка. За словами Президента, референдум є цивілізованим рішенням спірних питань. Він навів як приклад Європу, зокрема, недавній референдум у Швеції з приводу введення євро. «Якщо не будемо ні там, ні тут, на нас ніхто у світі не зважатиме», — підкреслив Леонід Кучма.

У рамках саміту ніхто з глав держав СНД не змінив своєї думки про необхідність

створення зони вільної торгівлі на території Співдружності. Ця позиція відбилася в схваленні проекту рішення про завершення формування зони вільної торгівлі і розвитку взаємодії держав СНД в економічній сфері. Тема ЗВТ уже не нова, і рішення стосовно неї, які приймають, але не реалізують, нікого не дивують і не вражають. Оскільки зрозуміло, що якби Співдружність реально хотіла створити ЗВТ, то вона уже функціонувала б.

Оборонна політика України: реалії та перспективи

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА

Цій темі було присвячено Міжнародну конференцію, що її організували Верховна Рада, Національний інститут проблем міжнародної безпеки при Раді Національної безпеки і оборони України, Женевський центр демократичного контролю над Збройними Силами (Швейцарія).

Вітаючи учасників конференції, заступник Голови ВР Олександр Зінченко, зокрема, сказав, що постійно зростаючі можливості економіки у світі та новітні технології висувають нові ідеї організації оборони, актуальні для кожної країни. Тривожить той факт, що у багатьох країнах відбуваються неконтрольовані нагромадження зброї, у тому числі й масового знищення. Все це змушує весь час удосконалювати оборонну політику.

Для України, вважає Олександр Зінченко, йдеться насамперед про забезпечення оборони у традиційному плані та водночас структурну перебудову Збройних Сил. Темпи здійснюваних реформ не задовольняють. Вони повільні. Особливої ваги набуває кадрова політика, а також стан наукового та виробничого підрозділів оборонного по-

тенціалу, який потрібно зберегти та перепрофілювати.

Нині, сказав Олександр Зінченко, у комітетах Верховної Ради працюють над проектом Держбюджету-2004. Необхідно покінчити з практикою, коли в цьому документі на оборону виділяється коштів менш як три відсотки від ВВП.

Наступна проблема, на якій загострив увагу заступник Голови ВР, — це впровадження над Збройними Си-

лами демократичного контролю, особливо парламентського. Олександр Зінченко вважає, що функції парламентського контролю поступатимуться перед повноваженнями виконавчої влади. Так, наприклад, ВР затверджує бюджетну оборону, але не бере участі у складанні тих програм, куди спрямовуються ці бюджетні кошти, і не несе за це відповідальності. Заважає й те, що в країні обмаль компетентних цивільних людей,

обізнаних у військовій справі. З другого боку, військовики цивільним не довіряють.

Нарешті, наголосив Олександр Зінченко, оборонна політика України має бути невід'ємною складовою європейської інтеграції та євроатлантичних моделей.

Учасники міжнародної конференції заслухали та обговорили доповіді: «Оборонна політика у системі забезпечення глобальної та регіональної безпеки», «Реформування Збройних Сил України у контексті курсу на євроатлантичну інтеграцію України» та «Закордонний досвід формування і реалізації політики в сфері міжнародної і національної безпеки».

У роботі конференції взяли участь народні депутати, фахівці з національної безпеки Міністерства оборони, високі зарубіжні гості.

На жаль, організатори міжнародної конференції не подбали про запрошених журналістів. Колеги «тулилися» по кутках, не мали можливості слухати синхронні переклади виступів зарубіжних учасників. Не одержали журналісти і відповідних інформаційних матеріалів.

Анатолій КАРАСЬ.

ОФІЦІЙНО

Спільна заява

Українського союзу промисловців і підприємців України та Федерації роботодавців України

Український союз промисловців і підприємців, Федерація роботодавців України глибоко занепокоєні ситуацією, що склалася на внутрішньому ринку зерна і продовольства, та нагнітаням у цьому контексті пристрастей довкола розгляду так званої справи екс-віцепрем'єр-міністра України, президента Української аграрної конфедерації Леоніда Козаченка.

Червнева продовольча криза, штучність якої підтверджують практично всі експерти аграрного ринку, не спонукала державну владу до рішучих дій щодо наповнення продовольством внутрішнього ринку та удосконалення соціального захисту громадян, а навпаки — активізувала силові, адміністративні методи, які в умовах ринкових механізмів, що тільки набувають свого розвитку в сільськогосподарській галузі, призведуть до згубних наслідків.

Штучне обмеження рентабельності виробництва зерна, хлібних виробів, а також формування регіональних фондів за цінами, нижчими від ринкових, примусове вилучення зерна у суб'єктів господарювання свідчать про намагання вирішити проблему за рахунок селян, що неодмінно завдасть відчутної шкоди розвитку аграрного сектору та вітчизняної економіки загалом.

Справа дійшла до того, що парламентарії України звернулися з проханням до Генерального прокурора оцінити правомірність дій урядовців щодо адміністративних заходів на ринку зерна. І це в той час, коли Україна активізує свої інтеграційні процеси, прагне отримати статус країни з ринковою економікою.

Український союз промисловців і підприємців, Федерація роботодавців України залишаються на позиціях ринкового розвитку національної економіки, висловлюють свою стурбованість погіршенням соціально-економічної ситуації в АПК. Обурення викликає той факт, що нині в усіх проблемах на ринку зерна звинувачують екс-віцепрем'єр-міністра України Леоніда Козаченка. В той час як Козаченко відомий в усьому аграрному діловому світі як професійний провідник ринкових реформ і передових методів господарювання в сільськогосподарській галузі.

УСПП заявляє, що разом з Федерацією роботодавців України, Українською аграрною конфедерацією вестиме жорсткий моніторинг за дотриманням законності та інформаційної об'єктивності у справі Леоніда Козаченка.

Звертаємося до всіх ділових кіл України із закликом не допустити адміністративного свавілля в аграрному секторі, яке згубно може поширюватися на всю національну економіку. Маємо зберегти ті паростки ринкової економіки, які вдалося сформувати за останні роки, не допустити відродження найгірших традицій адміністрування в економіці, знищення прогресивних особистостей України.

16 вересня 2003 року
м. Київ

СТРАХУВАННЯ

Життя триває

Днями ЗАТ «Страхова компанія Кредо-Класік» сплатила ВАТ «Укртрансінсінг» 1,5 мільйона доларів відшкодування за літак Ан-140, який зазнав катастрофи наприкінці минулого року поблизу міста Ісфахан в Ірані. Це лише перший транш, а до кінця року страховики цієї компанії мають намір виплатити всі зобов'язання за страховим полісом у розмірі 8,4 мільйона доларів. Іше 762 тисячі доларів одержать як компенсацію сім'ї загиблих пасажирів.

Факт, скажемо відверто, гідний уваги з усіх точок зору. Нагадаю, на борту трагічного Ан-140 компанії «Аероміст-Харків» перебували українські та російські авіабудівники, що летіли на церемонію випробування другого серійного літака Іран-140 — аналога Ан-140. Літак і пасажири були застраховані компанією «Авіоніка» і перестраховані — «Ингосстрахом» (Росія). Але невдовзі з'ясувалося, що СК «Авіоніка» не має достатніх активів для закриття страхового полісу, і після відповідних домовленостей усі зобов'язання з виплати страхових відшкодувань узяла на себе українська страхова компанія «Кредо-Класік», яка досить успішно працює на українському страховому ринку в парі з «Ингосстрахом».

Результат виявився вражаючим. Усі формальності за зобов'язаннями перед власником літака — «Укртрансінсінгом» і сім'ями загиблих пасажирів (вони одержать по 20 тисяч доларів) владнали протягом дев'яти місяців, тим часом як, за словами президента ЗАТ «СК «Кредо-Класік» Юрія Єфімова, на це потрібно зазвичай чотири-п'ять років. На гроші страховиків у Харкові будуватимуть нові літаки — життя триває.

Сергій ВЛАД.

Фото Олександра СЕРГОГО (Укрінформ).

В Одесі перебуває місія військових дипломатів США, які у відповідності з міжнародними договорами і угодами в галузі контролю над стратегічними та звичайними озброєннями проводять міжнародно-правові заходи на території регіону.

На знімку: члени делегації — помічники начальника департаменту із зменшення ядерної загрози ЗС США і НАТО Стивен Брюс (ліворуч) і Майкл Зеба, перекладач Мартін Монте (в центрі).

ФОТОФАКТ

Лісистість збільшилася

«Любімо, шануймо, бережімо природу, вічне джерело нашої життя і нашої творчості...». З таким закликом звертався до співвітчизників славетний Максим Рильський:

*«Хто плекає паростки кленові,
Хто діброви молоді ростить,
Той достоси людської любові,
Бо живе й працює для століть».*

Ці слова відомого українського поета — гасло і сенс життя сотиссячного колективу лісників України. Своєю невтомною, відданою працею вони створюють, плекають, охороняють, примножують один із найскладніших і найважливіших компонентів природи — ліс. А він є легенями планети — виробником кисню, резерватом біологічного різноманіття та джерелом деревинних ресурсів для людської життєдіяльності. Ліси виконують важливі водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі та інші функції.

Де вчора ще були піски

Тепер — ліс, казково-неповторний — уже охоплений легким багрянцем та все ще у зелених шатах.

Для генерального директора державного лісгосподарського об'єднання «Полтаваліс» Олександра Яреська практично немає лісових секретів, бо тут пройшло, вважай, все життя.

— Цієї пори у ліс тягне якось по-особливому, бо саме тепер виразно бачиш плоди щоденної копіткої праці: набираються сили дорослі дерева, а там, де ще вчора володарювали піски, підстають цьогорічні саджанці...

Нині кожний другий гектар лісу, що росте на Полтавщині, — рукотворний, посаджений людськими руками й випле-

Голова Державного комітету лісового господарства України **Микола КОЛІСНИЧЕНКО:**

— Нині лісовий фонд нашої держави — близько 10,8 млн. гектарів, тобто ліси вкривають 15,6 відсотка території країни. У наших лісах росте понад 30 видів дерев, серед яких домінують сосна, дуб, бук, ялина, ясен, граб, смерека.

Збільшення лісистості території України, підвищення продуктивності, поліпшення якісного складу лісових насаджень і чимало інших важливих напрямів розвитку лісового господарства передбачено Державною програмою «Ліси України», яку торік затверджено урядом. Лише цього року лісовідновлення проведено на площі 36 тисяч гектарів, або 112 відсотків планового завдання, що на 15 відсотків більше площі суцільних зрубів. Завершується розробка ще одного важливого для нашої галузі документа — нового Лісового кодексу.

Своє професійне свято лісники України зустрічають з гордістю за результати своєї праці, з думкою про ліс, із турботою про життя й добробут сучасних і майбутніх поколінь українців.

каний лісниками. За 50 останніх років площу лісів в такий спосіб збільшено на 106 тисяч гектарів. Хоча загалом, найперше через кліматичні особливості, ліси в регіоні займають трохи більше 7 відсотків, тоді як по країні загалом 15. Це й спонукає до активних дій, і лише за нинішній сезон висаджено 1468 гектарів нового лісу. А ще треба засадити 10 тисяч гектарів неугідь. Вже майбутньої весни це буде зроблено на 1,5 тисячі гектарів. І зашумить полтавський ліс могутньо, з новими надіями.

На знімках: шумить полтавський ліс; працівники Чалівського лісництва Андрій Кононенко та Володимир Андрущенко здійснюють санітарну вирубку лісу.

Григорій ГРИНЬ.
Фото Валерія ЧЕРКАСА.

Полтавська область.

Продовження теми на 4-й сторінці.

ПОДРОБИЦІ

Новий підхід до старих проблем

Більш як п'ять тисяч кримських татар, котрі повернулися на батьківщину у Крим, проживає в Севастопольському регіоні. Багато хто з них вкрай потребують житла. Щороку на реалізацію програми вдосконалення розселення родин кримськотатарського народу потрібно 3—3,5 млн. гривень. Ці кошти йдуть не тільки на будівництво помешкань, а й на газифікацію сіл, облаштування доріг, водопостачання.

Крім грошей не тільки державного і місцевого бюджетів, буде залучено кошти з позабюджетних джерел. Про

це Раді представників кримськотатарського народу при голові адміністрації повідомив начальник управління у справах національностей і міграції Валерій Солодов. На останньому своєму засіданні члени ради запропонували внести деякі зміни в практику розселення депортованих. Відтепер пражездатним виділятимуть земельні ділянки для будівництва власних будинків у межах міста, а пенсіонери і незаможні одержать квартири в багатопверхівках.

Світлана КАЛИНОВСЬКА.

Севастополь.

ФОТОФАКТ

У Києві відбулася презентація нової спільної поштової марки «Україна — Естонія». На марці зображено шлях «із варяг у греки». Цілком можливо, що в недалекому майбутньому його буде відроджено: вже майже два роки обговорюють проєкт «Транзитний шлях Даугава-Дніпро», що передбачає з'єднання каналом цих двох річок, одна з яких упадає в Балтійське, а друга — в Чорне море.

4. Специфіка аграрного бізнесу в Україні.

У кожній номінації: I премія — 800 грн., II премія — 500 грн., III премія — 300 грн.

Термін проведення конкурсу:

● Роботи приймаються з дати першої публікації про конкурс до 6 листопада 2003 року включно.

● Засідання журі — в першій декаді листопада 2003 року.

Умови конкурсу:

1. Кожен художник, який бажає взяти участь у конкурсі, надсилає роботи, виконані в довільній техніці (кольорові або чорно-білі).

2. Формат малюнка 210 x 297 мм (A4).

3. До участі в конкурсі прийматимуть тільки оригінали робіт.

4. Карикатури залишаються в розпорядженні організаторів конкурсу.

5. Після надходження робіт на конкурс організатори мають право публікувати карикатури без згоди авторів.

6. На звороті кожного малюнка зазначте назву номінації, прізвище автора, домашню адресу і контактний телефон.

7. Роботи надсилають поштою (упаковка робіт має оберігати їх від пошкоджень під час пересилання).

8. Оцінюватиме карикатури журі прямим таємним голосуванням за трьома критеріями:

— відповідність темі конкурсу;
— гумористичність;
— художній стиль.

Про рішення журі, час та місце нагородження переможців конкурсу буде повідомлено на сторінках газет «Комсомольська правда в Україні», «Голос України», тижневика «ІнвестГазета», а також на Інтернет-ресурсі для підприємців VlasnaSprava.info.

Призи:

Організатори конкурсу також заснують 10 захоплювальних призів. По завершенні конкурсу буде проведено виставку кращих робіт.

Роботи надсилайте за адресою: 01024, Україна, м. Київ, вул. Богомольця 4, 5-й поверх, Міжнародна фінансова корпорація. З позначкою «Конкурс карикатур».

По додаткову інформацію звертайтеся за багатоканальним телефоном: 253-05-39, до Андрія Гулая.

АНОМАЛІЇ

Слід білої дами

На Тайвані відзначають місяць привидів. За стародавньою легендою, саме у сьомий місяць китайського місячного календаря відчиняються врата підземного світу, і злі духи починають блукати землею. Вважається, що привиди приходять у наш світ голодними, тому мешканці острова залишають для них на вулицях їжу й напої. Вшанування духів супроводжується барвистим феєрверком і запуском петард. Цього року примар вирішили розважити ще й еротичним шоу. Усюди на вулицях встановлено жердини, навколо яких танцюють довгоногі дівчата в бікіні. Подейкували навіть про стриптиз, але вирішили, що привиди поки що до цього не готові.

Європейські примари ще консервативніші. З'являючись у тих самих місцях, вони наводять жах на свідків своїх нічних прогулянок, іноді супроводжуючи їх несамовитими криками. Живуть вони найчастіше у стародавніх фортецях, замках, маєтках...

Знаменитий лондонський Тауер, у минулому — замок-в'язниця, аж кишить привидами. Найвідоміший — привид Анни Болейн, другої дружини Генріха VIII. Жінка, обвинувачена у всіх смертних гріхах, була страчена 19 травня 1536 року — кат відтяв їй голову. Тіло нещасної поховали в Тауері, а її примара відтоді бентежить спокій живих.

Офіційно задокументовану появу привида Анни датують 1864 роком. Тоді капітан охорони під час обходу знайшов непритомного вартового. Коли нещасний прийшов до тями, він розповів, що побачив жінку в білому, котра виходила з дверей кімнати, де Анна провела ніч перед стратою. Постає ніби плівка в напрямі вартового. Той наказав їй зупинитися, але вона рухалася просто на нього. Тоді вартовий встромив у жінку багнета, але зброя пройшла наскрізь, не зустрівши жодної перешкоди. Лише після цього воєка зрозумів, з чим має справу, і відразу знепритомнів.

Капітан не надто повірив розповіді підлеглого, гадаючи, що той просто заснув на посту, і вартовий постав перед судом військового трибуналу. Документи цього незвичайного судового процесу дійшли до нас. Там було заслухано свідчення кількох охоронців, які підтвердили показання підсудного: вони не раз бачили примару, котра зникала до того, як очевидець непритомнів. Дехто з охоронців стверджували: вони зустрічалися з привидом, коли стояли на посту перед тією ж кімнатою, що і підсудний. Зрештою його було виправдано.

Власники привидами можуть похвалитися багато які в'язниці. Група британських експертів у галузі паранормальних явищ досліджувала стару мельбурнську в'язницю, перетворену нині на музей. Дослідили і дійшли висновку, що «будинки відвідують примари». Мисливці за привидами обстежували в'язницю з інфрачервоними термометрами й електромагнітними датчиками, гадаючи, що в місці, де свого часу було повішено 136 осіб, можуть спостерігатися аномалії. За словами парапсихолога Деррена Дона, апаратура зафіксувала кілька ефектів, які не піддаються поясненню. Приміром, було виявлено незвичайну електричну активність, а багато хто із членів групи зізналися, що чули голоси. Сам Дон переконаний: пізно ввечері жінка кликала на допомогу.

Численні свідчення появи привидів не дозволяють просто зігнорувати факт їх існування. А от щодо пояснень цього явища думки розходяться. Багато хто з учених вважає, що цей феномен викликаний галюцинаціями, оптичним обманом тощо. Канадський нейрофізіолог Майкл Персинджер вважає, що практично розгадав таємницю появи таємничих феноменів. Зібрані ним дані, мовляв, засвідчили: примари якимось чином пов'язані з періодами високої геомагнітної активності і майже завжди з'являються під час магнітної бурі. Учений перевіряв свою версію на добровольцях. Він зав'язував їм очі і поміщав до ізольованої камери. Під впливом магнітного поля майже всі піддослідні бачили нечіткі людські фігури.

Досліди групи британських учених продемонстрували, що люди, котрі зазнали впливу інфразвуку, відчувають приблизно те саме, що й під час відвідування місць, де відбувалися зустрічі з примарами. Дослідники вважають, що інфразвук може генеруватися в місцях, які, за легендами, відвідують примари. Саме він викликає дивні відчуття і навіть галюцинації, котрі зазвичай асоціюють з привидами.

Британський професор Річард Вайсман має намір побудувати «будинки із примарами». Він вивчатиме вплив «примар» на психологічний стан людини. Для створення ефекту професор планує застосувати цілий арсенал засобів: моторошне освітлення, електромагнітні поля, інфразвукові коливання, зміни температури тощо. Маніпулюючи всіма цими чинниками, професор сподівається довести, що розмови про привидів і страх перед ними — то реакція людини на зміни в навколишньому середовищі.

Цю версію підтверджують і численні випадки, коли «паранормальні» явища знаходять дуже тривіальне пояснення. Так, в одному зі стародавніх голландських замків XVI століття «привиди», котрі вили протягом століть, виявилися помстою будівничого, який споруджував замок на замовлення надто вибагливого феодала. Останній так вимутив будівельників нескінченними переробками і стільки заборгував злочому за будівництво, що архітектор вирішив помститися і зробив під вікнами маленькі фігурні ніші. Вітер, що потрапляв до них, викликав такі моторошні завивання, що феодал незабаром збожеволів від жаху, а замок продали за копійки.

Вже в наш час один лондонський швець із претензією на дотепність вирішив перевлягтися на моторошну примару і добряче налякати мешканців району Хаммерсміт, де ділили його конкуренти. Одягнений у простора, він почав походжати темними вулицями. Буквально другої ночі гумористу «пошастило»: літня жінка, котра поверталася з нічної аптеки, померла на місці, побачивши «вихідця з того світу». Наяканий тим, що сталося, швець кинувся втікати, впаав, заплутавшись у своєму вбранні, був схоплений констеблем і відправлений в одне з традиційних місць проживання привидів — до в'язниці. Як свідчать численні дослідження, більшість історій про примар — то лише спритні містифікації. Адже всі «будинки з привидами» відразу заносять до спеціального реєстру, вони неминуче стають місцем паломництва туристів, що приносить господарям небаякий зиск. При цьому «бізнес» можна робити не тільки на розпливчистих силуэтах у білих або чорних балахонах, і не тільки на полюванні на них, а й на... навчанні мисливців.

У США вже діє школа мисливців за привидами. Її організувала група дослідників паранормальних явищ із Нью-Джерсі. До послуг майбутніх борців із нечистою силою — досвідчений інструктор і обмундирування, виконане за останнім словом техніки. Мисливців за привидами вчать знаходити і розрізняти примари і навіть розмовляти з ними. Практичні заняття проводять на цвинтарі. Ще один популярний полігон для тренувань — старий театральний будинок, у якому, як стверджують педагоги, живе безліч привидів колишніх акторів.

Випускникам навчального закладу безробіття, судячи з усього, не загрожує, адже тільки в Нью-Джерсі щомісяця надходить не менш як 100 заявок від людей, які просять звільнити їхні будинки від нечисті.

Олег ДЕНИСОВ.

Инвест Газета

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧЕСКИЙ ЕЖЕНДЕЛЬНИК

Проект "Дослідження підприємницької діяльності в Україні"

ВЛАСНА СПРАВА

www.vlasnasprava.info

Голос України

КОМСОМОЛЬСКАЯ ПРАВДА!

В Україні

«Карпатиленд» облаштуємо по-нашому...

Карпатський регіон зазвичай називають райським куточком і водночас — Богом забутим краєм, коли йдеться про віддалені гірські райони із нерозвиненою інфраструктурою, традиційним безробіттям тощо. Та за минулі рік-два у найглухші села стрімкими темпами почала насуватися цивілізація. Чи принесе вона горянам очікуване благополуччя? І хто нестиме відповідальність перед нащадками за збереження і примноження тутешніх зелених багатств? Про це розмова нашого кореспондента із генеральним директором об'єднання «Львівліс», депутатом і головою екологічної комісії обласної ради Анатолієм ДЕЙНЕКОЮ.

— Анатолію Михайловичу, щойно повернулася із Сколівського району і була вражена: за короткий час там сталися різкі зміни. Не лише довкола відомого туристичного осередку — Славського, а й у глухих донедавна селах виростають новобудови рекреаційного спрямування, а разом із ними й школи. Навіть сільські голови подекуди отримали і важелі влади, і кошти для потреб місцевих громад. І оскільки все це відбувається у вашому виборчому окрузі, хочу поцікавитися: яким чином поєднуються інтереси громади, лісників, туристично-рекреаційного бізнесу, влади...

— Горяни справді надто довго були заручниками задекларованих законом, але нереалізованих пільг, надто довго були обділені. Нарешті настав час відновити справедливості, і цей процес розпочався знизу. Депутати від Сколівщини домоглися виділення коштів на будову трьох шкіл у районі. Упродовж року завершили будівництво школи в селі Ялинкуватому за сприяння Славського держлісгоспу. Це господарство під керівництвом Петра Онуфрак візьме участь і в спорудженні школи в селі Климець. Це найвища точка Сколівських Карпат. Там ми створюємо лісомисливський центр, форельне господарство. Зрозуміло, що подбаємо і про інфраструктуру села, яке має велику рекреаційну перспективу. Було б нерозумно ставити рогаки у розвиток приватного бізнесу, спрямованого на рекреаційну сферу, бо саме у ній

— майбутнє регіону. Тут не буде виробництв, які завдають шкоди довкіллю. А наше завдання — відстежувати, щоб усі проекти здійснювалися в рамках чинного екологічного законодавства.

— Уже тривалий час громадськість доволі ревно розцінює ймовірний прихід у Карпати австрійського інвестора, котрий планує створити так званий «Карпатиленд» на наших лісових територіях. Скажіть про цей проект докладніше. Чи виграє від нього українська сторона і передусім — ті самі бойки? Чи можемо бути спокійними за збереження довкілля?

— Зацікавлені сторони і Австрійські федеральні ліси разом із Фінськими державними лісами утворили разом дочірню компанію і звернулися з пропозиціями до керівництва трьох областей — Львівської, Івано-Франківської і Закарпатської. Вони задекларували намір господарювати на значних площах лісів у районі Славського. Тобто мали б виконувати ту саму роботу, яку виконуємо ми, із застосуванням екологічнобезпечних технологій, із будівництвом мережі лісових технологічних доріг, яких нині бракує. Але ми разом із облдержадміністрацією дали негативний висновок на ці пропозиції. Бо саме в тому регіоні маємо потужний Славський держлісгосп, який уже застосовує екологічнобезпечні технології — канатні установки, і збудував багато лісових доріг. У цьому регіоні Карпат, який має велике майбутнє, ми й самі даємо раду.

Облдержадміністрація запропонувала австрійській стороні звернути увагу на Турківський район — найбільш депресивну зону області. Такі проекти згідно з чинним законодавством мають пройти екологічну експертизу — державну і громадську. До слова, ми й самі вкладаємо інвестиції в лісове господарство, бо наша галузь не перебуває «на шийі» у держави. Лише від львівських лісників держава отримує щороку 24–26 мільйонів гривень у вигляді внесків до бюджетів різних рівнів, до Пенсійного фонду. Натомість на ведення лісового господарства отримуємо від держави лише третину потрібних нам коштів (приблизно 2,8 млн. грн. на рік). І попри це успішно виконуємо затверджену торік Кабміном програму «Ліси України». Заліснюємо території, вилучені з обороту в сільському господарстві. Найближчими роками створимо 600 гектарів нових лісів. Лише цього року посадили їх близько 120 гектарів. Позитивною для області тенденцією вважаю те, що лісоосічним фондом в області розпоряджаються лише спеціалізовані лісгосподарські під-

приємства.

— На часі — реформа лісового господарства. На які переміни ви сподіваєтесь і що нового пропонуєте для ефективного функціонування галузі?

— Важливо зберегти центральний орган виконавчої влади — Державний комітет, а в його структурі повинна бути, на наш погляд, державна служба лісової охорони. Вона має здійснювати дієвий контроль у лісах усіх користувачів на території України — державних, комунальних, а в перспективі й приватних. Ми пропонуємо створити спеціальний фонд розвитку лісового господарства, який би наповнювався за рахунок коштів, що сплачуються за спеціальне використання лісових ресурсів, відчуження лісових територій та інших надходжень. Принциповим положенням має бути також і те, що лісгосподарські підприємства повинні виконувати весь комплекс робіт: від збору насіння до вирощування сіянців, посадки лісу, догляду за ним і проведення лісових «жнив», тобто рубки стиглих деревостанів. Так заведено у світі (наприклад, у сусідній Польщі), і велосипед не треба винаходити.

— Але ж нині міцно тримаються саме ті господарства, які успішно займаються виробництвом, поглибленою переробкою деревини. У Бродівському держлісгоспі, до прикладу, виготовляють і столу, і меблі. Ви вважаєте, що слід відмовитися від цього?

— Поглиблена переробка деревини — то прерогатива спеціалізованих меблевих підприємств. Так заведено у світі. Вважаю, що до всяких структурних змін треба підходити зважено і проводити їх поступово. Ми вже маємо негативний досвід від акціонування лісопереробних потужностей у 90-х роках на Львівщині. Тодішні акціонерні товариства занепали, бо не мали обігових коштів, сучасних технологій, інвестицій. І ми у 2000 році змушені були взяти в оренду нами ж створені свого часу потужності і... заново піднімати виробництво. На сьогодні наші цехи переробки деревини переробляють понад третину лісопродукції, яка заготовляється в лісах області (за 8 місяців — 100 тис. м³ деревини). Кошти, які отримують держлісгоспи від лісопереробки, спрямовуються на вирощування нових українських лісів. Тому зараз недоцільно відмовлятися держлісгоспам від первинної переробки деревини.

— Проблеми збереження довкілля дуже болісно сприймаються населенням, яке потерпає чи то від діяльності гірничо-хімічних підприємств, чи від отрутохімікатів, які збираються просто неба, чи від примітивних смітєзвалищ. Які ж повноваження у контексті згаданих проблем має очолювана вами екологічна комісія області ради?

— Вона має не лише повноваження, а й кошти для їх цілеспрямованого використання — і це найважливіше. Із обласного екологічного фонду при обласній раді виділено кошти на будівництво сміттєспалювального заводу в Червонограді, на будівництво полігону твердих побутових відходів у кількох районах області, у тому числі і в моему виборчому окрузі — Сколівському районі. Там сміттєзвалище за погодженням із громадською будуватимуть у віддаленому від населених пунктів місці. А ще вирішуватимемо питання ліквідації негативних екологічних наслідків діяльності підпри-

ємств гірничої хімії, поліпшення водопостачання населених пунктів області.

— Візитівкою району є Національний парк «Сколівські бескиди». Я залюбки походила його стежками і маршрутами й пересвідчилася, що там збереглося первісне дикування природи, яке, на жаль, втрачають «обжиті» туристичні зони.

— Національний парк «Сколівські бескиди» — то наша гордість. Нині 25 тисяч гектарів унікальних природних ландшафтів — під надійною охороною. Щоб парк мав більше коштів для розвитку, плануємо побудувати на його території підйомники, облаштуємо там місця відпочинку. Однією з болючих проблем парку є те, що досі 10 тисяч гектарів його території не вилучено у військового лісгоспу. Наші звернення до вищих органів влади не дали результату, бо Мініборони категорично проти такого вилучення. Ми надалі добиватимемося, щоб адміністрація парку сповна господарювала на своїй території і несла відповідальність за її збереження.

— А який подарунок лісникам підготували собі до професійного свята?

— Подарунком можна вважати те, що на 127 відсотків зросла заробітна платня порівняно з відповідним періодом минулого року, створено понад 3 тис. га нових лісів (на 114 відсотків більше, ніж площі зрубів), помітні зрушення сталися і в галузі мисливського господарства. У наших лісах збільшується кількість козулі, кабана, оленя благородного. За підтримки екологічного фонду обласної ради маємо намір збільшити поголів'я зубра.

— У коридорах вашого офісу почула жарт: мисливць — це той, хто мислить. Якщо факівці «Львівлісу» керуються цим «афоризмом», можемо не боятися за довкілля. Вітаємо ваш колектив — одного з наймасовіших корпоративних передплатників «Голосу України» із професійним святом — Днем працівника лісу!

Розмову вела
Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

На знімку: Анатолій Дейнека — генеральний директор «Львівлісу».

Країна, де хочеться жити

Календарний рік в Україні — 365 днів. Лише три-чотири з них можна позжити в Україні — в тій, якій хочеться, а не в якій живемо. Ці три-чотири дні щороку бувають у вересні, коли у Львові — Форум видавців. Цей Форум (як інтелектуальну акцію, як відкриття для всіх некабінетне мисляче середовище) просто нема з чим порівняти в нинішній Україні. На форумі оці кілька днів живеш ніби в іншій країні — вільній, розумній, молодій, веселій, незакомплексованій. Тут навіть дурниці — виправдані й зрозумілі, а розумні речі не залишаються непоміченими, як щоразу трапляється в тій Україні, в якій ми живемо. Цього року тут була така відчутна карнавальна-інтелектуальна аура, що у якийсь момент подумалося: форум міг би надалі відбуватися навіть без книжок! Він, власне, й відбувається на тлі ганебного українського малокнижжя. Але він сам — Книга, ненадрукована, але існуюча, жива, затребувана.

Ви ж не інваліди!

Іван Малкович якось цей форум назвав Великим днем відваги. Але для читаючої публіки це теж свято. Львів'яни (та й не лише вони) цілий рік відкладають гроші, щоб витратити їх тут на книжки. На форумі важко протоптатися. З ранку до ночі. Монахи, солдати, студенти, діти — всі тут!

Варто б усе це бачити можновладцям, котрі так довго блокували закон про пільги вітчизняним видавцям. Ще хтозна, чи запрацює цей закон, як обіцяно, з 1 січня. Кажуть, що його притримують до виборів, щоб користатися, як козирем, для завоювання читаючого електорату. Прикметно, що цього року на форумі державні мужи не світилися. Приїхав (як завжди) лише Леся Танюк. Схильний до афоризмів, Танюк сказав: «Час книги відокремлювати від держави!»

Щодо форуму, то він давно «відокремлений». Колись Леся Коваль (президент форуму) звернулася до влади по допомогу. Там сказали: «Ви ж не інваліди, щоб вам допомагати!» Пані Леся повірила у святу правду цих слів. Відтоді форум став тим, чим є. Можливо, не для всіх. Хтось не проти бути інвалідом. В усякому разі, афоризм Танюка, сказаний вранці першого дня форуму, довелося згадати вже ввечері того самого дня.

Цуратися церемоніалу

А ввечері того дня у львівській Опері відбувся церемоніал відкриття форуму. Оскільки він, як сказано, недержавний, то й церемоніал мало нагадував ювілейно-державні церемонії з їхньою цвинтарною урочистістю. Тут дійство гойдалося від високого мистецтва (хор «Дударик», вокал Наталки Половинки) до веселого балагану. Досить сказати, що церемонію вели Назар Гончар (поет львівського андеграунду, він же автор сценарію) і актор Олег Цюба. Все б нічого, але сталася прикметна накладка: на сцену, посеред дійства, раптом передали

оберемок почесних грамот для видавців від Мінісвіти, Мінкультури й Держкомтелерадіо. Чому хоч якісь маленькі клерки тих міністерств не озвучили свої грамоти самі — хтозна. А ведучі роззубилися: вони в житті таких грамот в руках не тримали! Тож і не зуміли прочитати. Виникло прикре замішання. Дехто з видавців образився. Зрозуміло: вони роками чекають від влади тих грамот, натякають чиновникам («не забудьте пом'янути»), і от — грамота є, а її

не зачитали! Одне столичне видавництво наступного дня навіть зняло свій стенд і подалося додому, пообіцявши подати в суд на Леся Коваль — за образу. Незручно й називати те видавництво. Воно, вочевидь, не зрозуміло, куди потрапило. І образилося — замість того, щоб Лесі Коваль з цієї форум низько вклонитися.

Збирачі каміння

Інші теж не кланялися — але спокійно сприйняли правила «антицеремоніалу». Видавці-переможці (за кращі книжки в десяти номінаціях) отримували від форуму звичайні кам'яні кубики львівської бруківки. І, здається, не ображалися, а хтось навіть, отримавши той камінь, поцілував його. Дехто (як Івано-Франківське видавництво «Лілея-НВ») отримав кілька каменів. Ними можна забирати десь на землі місце, достатнє, щоб стояти там обома ногами.

Гран-прі одержала книга Ю. Шевельова «Історична фонологія української мови» (вид-во «Акта», Харків). Серед переможців і лауреатів інших номінацій — видавництва «А-ба-ба-га-ла-ма-га», «Критика», «Смолоскип», «Пульсар», «Гене́за», «Дніпро», «Наукова думка» (Київ), «Ранок» (Харків), «Піраміда», «Наутікус», Видавництва Старого Лева й Українського католицького університету (Львів), «Ярослав» (Одеса) та інші.

Журі так і не змогло визначити українську Книжку десятиліття. Як на мене, то вона є — це дивовижна антологія Василя Габора «Приватна колекція», видана торік львівською «Пірамідою».

Карнавал інтелекту

Нових (а тим паче, епохальних) книг на форумі було не густо. Серед помітних — вірші Сергія Набоки («Книжник-рев'ю»),

спансивних літераторів-західняків (Іздрик, Прохасько, Єшківчак, часом ще — Андрухович, Покальчук, Неборак) та Костя Родик з «Книжником-рев'ю». Отже, на квадратний метр — немало розумних і веселих людей. Девіз форуму («Розширюючи межі...») вони переінакшили: не розширювали, а поглиблювали. Маю враження, що я за оці чотири дні закінчив невеликий університет.

Хотілося плакати

Плакати хотілося з двох причин. Перша: від того, що у нас є стільки розумних, артистично мислячих людей (до шойно згаданих додам Тараса Возняка з журналом «І»).

Була й ще причина плакати. Щодня на форумі — до 25 повноцінних презентацій, і більшість із них — львівська, київська чи львівсько-київські проекти. І лиш іноді (і то скромно) заявляли про себе інші міста. Серед 500 учасників форуму — надто мало тих, чий стенд показували власне літературне обличчя свого краю (хіба що «Джур» з Тернополя, франківська «Лілея-НВ», вінницький «Континент-прим», запорізький «Дике поле», «Мотор-Січ»). А могли б цікаво показатися і Суми, Одеса, Чернігів, Харків. Але — прикинувшись провінціалами. Схоже, для багатьох видавців форум — лиш ярмарок, а не інтелектуальне явище. Це зрозуміло: якщо в середньому щомісяця продаються дві (!) українські книжки, то тут за ними стоять черги, як за хлібом. Лови момент!

На форумі часто задавали слова російського гостя, редактора «Книжного обозрения» Александра Гаврілова: кожен, хто дбає про російську літературу, має вивчити українську мову, щоб знати, що робиться в українській літературі, котра нині цікавіша, ніж російська. Це не просто комплімент. Росіяни вміють оцінити ситуацію й скористатися чужим досвідом. Ось вони збираються на НТВ регулярно давати сюжети про нашу сучасну «високу літературу» (а не про масову, яка у них і в нас однаково погана, лиш у них тиражі більші). Будьмо?

Віталій ЖЕЖЕРА.

Цей фрагмент плакату з форуму — ніби ілюстрація до відомого анекдота, в якому двоє міліонерів йдуть на іменини до третього й гадають, що подарувати. «Давай подаруємо книгу!» — «Та у нього вже є одна книга, ми його торік дарували!» З поглядів статистики, анекдот і плакат не смішні: Україна й досі випускає менше однієї книжки на душу населення.

Усе не як у москалів?

Московський міжнародний книжковий ярмарок (ММКЯ) — у першій п'ятірці найбільших у світі. У XVI ММКЯ взяло участь 2500 видавців з 82 країн. Російське книговидання зараз на коні — тут щорічно виходить 70 тис. найменувань книг. Це результат активної підтримки видавничої справи на найвищому рівні.

Безперечно, найвідомішим автором на XVI ММКЯ був Президент України Леонід Кучма, який презентував свою нову книгу «Україна — не Росія».

Настрій псував лише вигляд нашого стенду, що був точною копією торішнього, з тією самою претензійною назвою «Українська книга нової епохи», з тими самими книгами, які щороку стоять на тих самих місцях. Здавалося б, організаторів стенду, Державному комітетові телерадіомовлення України, удача сама йде до рук — сам Президент презентує на найважливішому світовому ярмарку свою книгу, яка викликала підвищений інтерес і неоднозначну реакцію в Москві і вдома.

Важко сказати, що заважало Держкомітетові зробити стильний стенд, котрий засвідчив би: Україна є сучасною країною, гідною стати європейським лідером принаймні в культурному плані. Та фантазії наших організаторів далі рушника, накинутого на портрет Л. Кучми (як на ікону) не простягалася. А «група національного колориту» (кілька жінок у національному вбранні) нагадувала етнографічну експозицію Музею народного побуту. Та й стенд України був у незручному і непрестижному місці — у вузькому проході. Коли Л. Кучма роздавав тут автографи, виникла така товкотня, що навіть охорона Президента розгубилася.

Цей стенд став своєрідною антиілюстрацією до книги Л. Кучми. Адже книга усіма своїми 560 сторінками саме і спрямована проти такої обмеженості, «меншвартості», проти припинення наших культурних і наукових досягнень, проти тих, хто «певнений, що національна ідентичність України зводиться до гасла: «щоб усе було не як у москалів».

Книга (слід віддати належне тим, хто допомагав Авторіві її писати) пронизана новою ідеологією — ідеологією широкого погляду на світ, на місце України в цьому світі. У книзі Президент України виступає і проти однобокого погляду багатьох російських політиків на Україну як на «продовження Росії», і проти тих, хто прагне втиснути Україну в прокрустове ложе так званого «свідомого українства».

Автор торкається й теми страждань України, історію якої неможливо читати без брому, як сказав класик. Це ніби малі величі наживорит. Л. Кучма пише: «Образи на історію за те, що вона пішла так, а не інакше, спроби хоча б на папері звести з нею рахунки, компенсувати щось, колись недодане, не можуть бути властиві народу, котрий знає собі ціну».

Те саме стосується й активно експлуатованої теми «Україна була колонією Росії». Л. Кучма пише: «Мої почуття патріота бунтують проти такої принизливої гіпотези» і відповідально заявляє, що система керування в СРСР не мала колоніального характеру, оскільки була наднаціональною. Узагалі за критеріями колоніальної залежності, скоріше, Росія була колонією України. Інакше навіщо Росії знадобилося у 1990 році приймати Акт про суверенітет?!

Настав час глибоко переосмислити історію України, інакше країна не зможе вижити повноцінним самостійним гравцем на світовий економічний і політичний простір. Книга Л. Кучми в цьому плані є проривною саме тому, що всю відповідальність за її зміст він «несе сам». Та ми не тільки не використали блискучу можливість гідно представити Україну на світовому інформаційному майданчику, а, навпаки, звели презентацію книги свого Президента до декоративного елементу народного колориту. Знову — «аби не як у москалів»?

Сергій УДОВИК.

Голови

ЕЛІТА НАЦІЇ

Після тотального реформування агропромислового комплексу вони стали директорами сільськогосподарських товариств. Однак на селі їх, як і раніше, називають головихами. Коротко, шанобливо. І хоч

Валентина

Їй дуже личить це ім'я, що в перекладі з латині означає сильна і здорова. Струнка, синьоока, схожа поставою на супермодель, Валентина Гонтар за вдачею організована, впевнена, практична. Приватне сільгосп підприємство «Нива», яким вона керує, — то справа всього життя.

Від свого батька, голови колгоспу з майже 40-річним стажем Олексія Андрійовича Мироненка, прийняла Валентина господарство. На жаль, не одразу після виходу батька на заслужений відпочинок. Шкодує про те й тепер. Бо знаменитий на всю Україну колгосп-мільйонер після кількох років перебування в чужих руках скотився в економічну піррву. А Валентина в той час очолювала господарство в Новоукраїнці, свого таки Чорнобайівського району. Коли односельці не тільки просили, а й вимагали «повернути економістку додому», прийшла на пораду до батька. «Гуртом рятуватимемо «Ниву», — сказав мудрий Олексій Андрійович. За три роки головування Валентина Гонтар підняла з колін колишнє КСП.

Зібрала навколо себе не лише однодумців, а й добрих фахівців. Це насамперед невтомний технолог полів Василь Вертипорох, присклипливий фінансист Надія Слинько, голова спілки власників майна Валентин Бреус. Звичайно, і вся родина допомагала відроджувати добре ім'я батькової спадщини. Тому й хліб знову почав родити «як за Мироненка», по 50—60 центнерів з гектара. І соняшник дорідний, і цукрові буряки, і кукурудза. Знову наповнилася ферми худобою: понад три тисячі голів ВРХ та більш як дві тисячі свиней почали утримувати в «Ниві». Люди зраділи роботі, вчасній зарплаті. Головиха погасила борги попередника і належно розраховується з банкірами, енергетиками, державою.

— От якби ще й держава дотримувала слова, яке дала селянам, — ділилася Валентина. — Взяти хоча б доплати за здану великовагову худобу. Обіцяли за неї вчасно розрахуватися, підтримати, так би мовити, сільгосптоваровиробника. Однак незабаром кінець року, а нам сповна не заплатили ще й за перше півріччя. За що ж нам сіяти, купувати пальне, добрива, засоби захисту рослин? На кредитах далеко не поїдеш. Вони, як і раніше, дорогі, головне, короткотермінові. Не встигнеш засіяти, а вже повертай гроші. Торік за користування позичкою заплатили 290 тисяч гривень. Банкам, звісно, це вигідно, а селянин, як завжди, заробив, як циган на качалках...

«Нива» — велике розгалужене господарство. До нього входить, крім Лукашівки, ще й Веселий Поділ, Григорівка, Новоселиця, Вишнівка. Сільська територіальна громада не в змозі утримувати соціальну сферу цих населених пунктів. Уся надія на неї, головиху. І хоч підприємство за статутом приватне, вона без нарікань тягне громадського «воза». Щодня три автобуси сільгосппідприємства підвозять учнів і вчителів до школи, малят — до дитячого садка. Харчуються діти також за рахунок «Ниви». Депутат обласної ради Валентина Гонтар робить усе, щоб вкорінилася молодь на своїй землі. Як вони, троє дітей Мироненка. Як і донька, котра в Лукашівці вийшла заміж і подарувала Валентині Олексіївну онуку, красуню-Наталочку.

Надія

Її жартома називають «найсолодішою жінкою Черкащини». Надія Іванівна Горідько керує обласною спілкою бджолярів і колективним сільгосппідприємством «Нектар». Приязня, завжди усміхнена, вона сама схожа на бджілку, працює, заклопотану. Ще донедавна була «мамою» для всіх пасічників України, бо очолювала всеукраїнську асоціацію бджолярів.

Слава Богу, каже, що її «каденція» скінчилася і нехай же колеги-чоловіки попрацюють «у вулику» громадської роботи. Не стомлюється повторювати: нам не потрібно форсувати експорт продукції бджільництва. Нам треба спершу нагодувати своїх людей, особливо дітей.

«Адже, — з прикрістю зазначила, — у нас чимало дітлахів, котрі не знають, який на смак мед... В Україні на душу населення виробляють 300 грамів цього продукту, тоді як у наших європейських сусідів по кілька десятків кілограмів. В Японії, наприклад, краще державна програма, прийнята після трагедії Хіросіми й Нагасакі, про введення меду та інших продуктів бджільництва в раціон громадян, передусім дітей. Тільки маточного молочка японці закуповують по кількості тонн у рік. У нас не менше чорнобильське лихо, однак «медовими» програмами тільки-но починають опікуватися».

Нинішнього літа Надія Горідько разом з делегацією вперше побувала на світовому конгресі пасічників. Відбувся він у Словенії — «парстві трав і квітів». Найбільше вразило українців у Західній Європі те, що мед, розфасований у 30—40-грамову упаковку, лежав на столах у всіх кафе і ресторанах, як у нас гірчиця і сіль. «Оце і є піклування про здоров'я нації», — сказав, зітхнувши, український пасічник. — А в нас навіть не в кожному санаторії оздоровлюють дітей медом...»

— Я три десятки літ працюю в обласній спілці бджолярів, — поділилася спостереженнями Горідько, — тільки цього року вперше провели з нами всеукраїнську селекторну нараду. Міністр агрополітики Сергій Рижук, сам, до речі, завзятий пасічник, підтримав всіх добрим словом і пообіцяв всьляке сприяння відродженню галузі. Першу фінансову підтримку ми вже відчули на своєму племгоспі. Кошти, що надійшли від держави, допоможуть поліпшити ведення племінної справи. Вигода від цього чимала: племінні бджолині матки, яких бджоларі закуповують у нас, підвищують продуктивність пасік і зменшують ризик захворювання комах.

Сьогодні це надзвичайно важливо. Адже через затижну і холодною нинішню весну пасічники не дорахувалися майже половини бджолосімей. Підкошує галузь ще і та обставина, що у державі не налагоджено збут цінної продукції. Господар пасіки залишається сам на сам зі своїми проблемами. Ось і скорочується щороку кількість охочих займатися бджоларством. Якщо, для порівняння, дванадцять років тому на Черкащині нараховувалося 268 тисяч бджолосімей, то тепер їх стало на сто тисяч менше. Та все-таки, попри труднощі і перепони, Горідько та її колеги вірять у подальший розвиток «медової» галузі. Пасічники — народ хоч поміркований, але оптимістичний. Надія Іванівна, наприклад, мріє відкрити на базі обласної спілки бджо-

сьгодні їм, як ніколи, особливо важко працюється, жінки-керівники не здаються. Вони ж бо, давно відомо, відповідальніші за чоловіків. Та й зятітіші й завзятітіші також.

лярів Дім меду. Можливо, ця мрія незабаром й здійсниться. Адже донька Надії Іванівни, Світлана, йде материною стежиною. Вона навчається в аграрному університеті і вже сьогодні її найперша помічниця.

Людмила

Доля ніби гралася з нею. То ласкаво посміхалася і пригортала, то відверталася і посилала тяжкі випробування. Вона закінчила престижний столичний вуз. Та після двадцяти п'яти років щасливого подружнього життя раптом стала вдовою. Осиротіло не лише її родинне нїздо. Без доброго керівника й організатора залишилося господарство. Створене Валентином Кутовим і збережене у найскладніший час — реформування чи просто розвалу цілих агропромислових комплексів. Перед Людмилою Денисівною постав вибір — назавжди відійти від нескінченних клопотів, які вкоротили віку її життєрадісному, енергійному Валентину чи, зібравши всю волю, стати замість нього на «капітанському» містку. Кутова вибрала друге.

— Спочатку було надзвичайно важко, — пригадувала перші дні й місяці свого головування, — боляче, адже все, куди не кинеш оком, нагадувало про Валентина...

Але мене не залишали діти, син і донька, люди. Приходили до кабінету, підбадьорювали. «Ти, — казали, — Денисівно, економіст. На тебе й вся надія. Втримаш у своїх руках господарство — це й буде найкращою пам'яттю для Валентина Євгеновича...»

І вона зробила все, щоб добре ім'я її чоловіка і друга продовжилося самовідданою працею, добробутом сільських родин. Людмила Денисівна взяла участь у виборах депутатів до обласної ради. Люди виявили їй довіря. І тепер, як колись Валентин Євгенович, відстоєє вона інтереси селян в обласній раді.

Сьогодні СТОВ «Колос» — одне з краших у Тальнівському районі. Воно немає

боргів ні перед державою, ні перед партнерами. Вчасно платить зарплату. Торік у товаристві видали на пай по 6 центнерів пшениці, 10 кілограмів цукру та ще наділяли різною круп'яною продукцією. Цього, неврожайного, року «Колос» зібрав у середньому по 42 центнери з гектара зернових, по 26 — гороху. Заклав достатню кількість силосу та сіна. Адже в господарстві утримують 1200 голів ВРХ, з них 300 — дійного стада.

— Наші показники були б ще кращі, — вважає Кутова, — якби відлучити від селянина тих, хто на його гіркій праці заробляє собі «Мерседеси».

Узяти, приміром, монополістів-енергетиків. Вони без оголошення, «тихою сапою» щомісяця підвищують плату за електроенергію. Ще недавно ми сплачували за кіловат-годину 18 копійок, а тепер з нас правлять уже 27. Так само викручують руки постачальники нафтопродуктів. А потім ті самі «бізнесмени», почепивши на лавцани підкаків значки народних депутатів, сушать голови, як підняти сільське господарство... Та ми за останні п'ять років не змогли собі навіть плуга доброго придбати. Всі зароблені мільйони мільйони пішли на оплату електроенергії, пального, позики, оренди землі...

І все-таки Людмила Денисівна переконана — селянин посяде своє почесне місце в суспільстві. Наближатимуть той час діти. Син Олександр вже працює в «Колосі» головним агрономом. Невістка Олена — економістом. Донька Валя вивчає ази бухгалтерії. Підрастає нащадок дружної, працювитої родини — Валентин Олександрович Кутовий...

Любов

Немає на Черкащині жодного аграрія, хто б не знав і не поважав Любов Миколаївну Кононенко, багаторічного керівника потужного сільгосптовариства «Агрофірма «Біле озеро», депутата обласної ради, кавалера ордена Святої княгині Ольги.

Народилася і виросла Люба в Білозір'ї, мальовничому селі під Черкасами. Тут на «відмінно» закінчила школу і після інституту знову повернулася додому. Її організаторські здібності, аналітичний склад мислення помітили одразу. Вчорашню випускницю призначили головним економістом великого, багатогалузевого господарства. Люба зі своїми обов'язками справлялася блискуче. Тому наступним шаблем її аграрної кар'єри було обрання головою правління колгоспу. Відтоді, ось уже тридцять років, називають Любов Миколаївну головихою. У Білозір'ї, козацькому селі з 10-тисячним населенням, це найвища, навіть за пана-сотника, посада.

Як мудрий і досвідчений керівник, Любов Кононенко пережила не одну реорганізацію в «багатотраждальному» сільському господарстві. Тому оцінку нинішній «реформі» дає хоч різку, але зважену і конструктивну. Найперше необхідно, врешті-решт, добитися паритету цін на промислову та сільськогосподарську продукцію. Якщо знайдеться світла голова і «залізна» воля це зробити, аграрний сектор економіки почне оживати.

Запропонувала Любов Миколаївна і «парадоксальний» варіант розвитку агропромислового комплексу. В країні з'явився чимало мільйонерів, котрі вчать аграріїв, як господарювати «по-західному». То чому б їм не віддати землю? Хай вкладають у розвиток АПК свої гроші й перетворюють Україну в «житницю Європи». Утім, висловила ці «пропозиції» досвідчений керівник спересердя. Бо постанова «про підтримку сільгосптоваровиробника» обертається баришами для посередника, «трейдера», переробника. Так вийшло з доплатою за вирощування великовагової худоби, з поверненням ПДВ, з різними дотаціями, які течуть у гаманець їх авторів.

Що збираються протиставити мої героїні недобросовісній політиці в аграрній царині економіки? Як депутати обласної ради вони не раз виступали на сесіях з різким осудом неправомірних дій щодо селянина. Висловлювали свою позицію на зустрічах з керівництвом Мінгосполітики України. Зверталися з вимогами до членів аграрної фракції Верховної Ради. Однак адекватної реакції на свої та на звернення колег-директорів сільгосптовариств не одержали. Осічне зростання цін на пально-мастильні матеріали остаточно перекреслює будь-які сподівання на розуміння і підтримку. «Нам залишається одне — брати приклад з наших сусідів-поляків, — сказала одна з моїх героїнь. — І на тракторах доводити свою правоту під стінами владних палаців. Може, тоді почують...»

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

У НОМЕР

Плейбоева та інші

Третій день в Одесі триває міжнародний фестиваль джазу

Ні, недарма Леонід Утьосов вважав Одесу батьківщиною джазу. Хоча III міжнародний фестиваль джазової музики відкрився у четвер, ще задовго до цього тут лунали прелюдії до музичного свята. Наприкінці серпня один з фундаторів фестивалю, піаніст-віртуоз Юрій Кузнецов репрезентував у Міському саду бенд у складі наших та зарубіжних виконавців, що дав, на втіху сотням шанувальників, чудовий концерт-імпровізацію. А з минулої середи в Одесі курсував «Джаз-трамвай» з дисксилендом, налаштуваючи місто на музичну хвилю.

І ось — сам фестиваль «Джаз-карнавал в Одесі-2003». Розпочався він вуличним джаз-концертом на Дерибасівській, біля пам'ятника Утьосову. Звідси музиканти перенесли виступи в концертні зали, на вулиці, площі й навіть ринки міста! Організатори фестивалю — Джаз-карнавальний продюсерський центр та Клуб високої музики (Одеса) і «Джаз-фонд» (Москва), переконавшись на двох попередніх фестивалях у тім, як тепло Одеса сприймає імпровізаційну джазову музику, нині значно розширили «географію» й чисельність запрошених музикантів, подбали, щоб свято було насичене цікавими відкриттями, по-одеськи колоритне і масове.

У джаз-карнавалі — близько ста музикантів з восьми країн. Уперше в Одесі — живий класик джазу з Росії Г. Гаранян з легендарним біг-бендом О. Лундстрема. Вперше тут і квартет «Ми із джазу» під управлінням не менш відомого Анатолія Кролла. Виступають ще дует Бруно Токанне (Франція), джаз-тріо Салмон-Тейлор-Хейнс (США—Канада), ростовський дискіленд «Дикси-Френч» (Росія), ансамбль «Камерата» (Білорусь), інші цікаві гості. А наші — теж потужна когорта. Шквал оплесків супроводжує виступи біг-бенду Миколи Голошапова, квартету «Плейбоева» зі співачкою Тетяною Боевою, піаніста Юрія Кузнецова (всі — Одеса), київського ансамблю «Ег. j. Orchestra». Вміло імпровізуючи, ведуть концерти відомі джазові оглядачі Олексій Коган (Київ) і Михайло Митропольський (Москва).

Музична програма фестивалю складена так, аби дати слухачам якомога ширший спектр напрямків сучасного джазу — від традиційного до авангардного. Крім того, «Джаз-карнавал в Одесі» — це свято імпровізації, тому джем-сесії стали неодмінним атрибутом усіх фестивальних днів. Кожний концерт завершується особливим музичним сюрпризом, що народжується на очах у глядачів, а то й за їхньої участі.

У фойє Українського музикального театру, де проходить низка джазових концертів, відкрито кілька виставок, зокрема одеського фотохудожника Сергія Гевелюка (сюжети про джаз-музикантів), фототвори харківського джаз-клубу «Роддом», київського мистецького центру «Совіарт».

Уже перші фестивальні дні засвідчили: свято джазової музики в Одесі вдалося. А скільки сюрпризів ще очікує публіку! От хоча б Парад оркестрів, коли вулицями історичної частини міста пройдуть усі наявні в ньому музичні колективи. Чи виступи темношкірих музикантів з ретро-автомобілів, що курсують Дерибасівською. Чи унікальну акцію «Привоз-джаз» — відомий одеський актор-виконавець Валентин Куба з колегами під'їдуть до популярного ринку на бричці, вийдуть у торгові ряди й подарують людям джазові мелодії та одеські пісні.

Вперше церемонія закриття Джаз-карнавалу пройде просто неба. У неділю — гала-концерт на Театральній площі перед Оперою. Унікальний чотиригодинний джаз-марафон завершить яскравий феєрверк. А за третім фестивалем будуть інші. Бо Одеса (такі правда!) — джазова столиця не тільки України.

Георгій ВОРОТНЮК.
Фото Олега ВЛАДИМИРСЬКОГО.

На знімку: співачка Тетяна Боева.
Одеса.

ФОТОФАКТ

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У київській спеціалізованій школі № 64 з поглибленим вивченням іспанської мови відбувся показовий урок з шахів (на знімку). Вів його колишній випускник цього навчального закладу, а нині заслужений майстер спорту, міжнародний гросмейстер Володимир Баклан. На кількох електронних демонстраційних екранах присутні (а їх було понад 200) мали змогу побачити чимало цікавих дебютів, карколомних комбінацій та виграшних ендшпільів давньої розумової гри, яка давно вже стала масовим спортом.

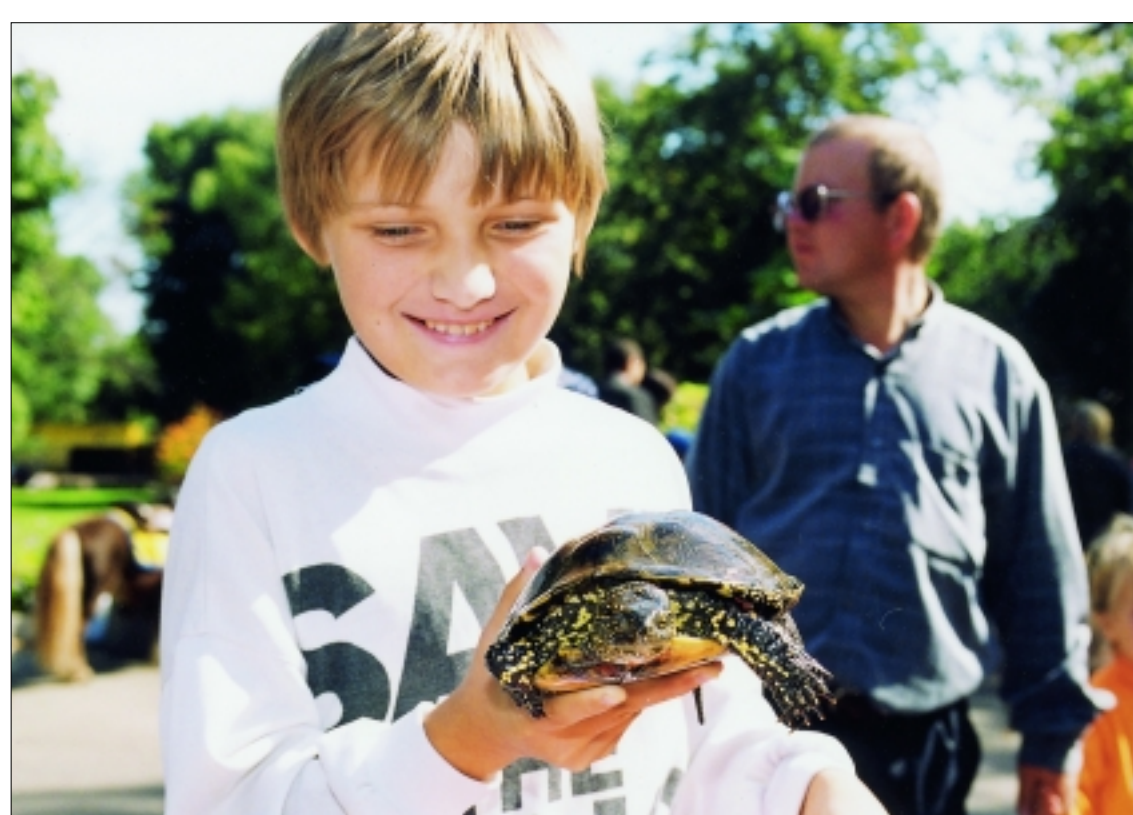

12 вересня. Театралізоване художньо-спортивне дійство, присвячене 65-річчю утворення Луганської області.

13 вересня. У день фізкультури в Києві проведено фестиваль молодіжної вуличної культури «Вільний рух».

14 вересня. В київському зоопарку пройшла акція «День черепахи».

15 вересня. Відбулося засідання погоджувальної ради керівників депутатських фракцій і груп Верховної Ради.

16 вересня. Мітинг пам'яті Георгія Гонгадзе на Майдані Незалежності у Києві.

17 вересня. Голова Верховної Ради Володимир Литвин зустрівся з лауреатом Нобелівської премії Жоресом Алфєровим.

18 вересня. Київський міський голова Олександр Омельченко вручив нагороди групі медиків столиці з нагоди дня фармацевтичного працівника.

21 вересня — 60-а річниця визволення Чернігівщини від фашистських загарбників

«Нас не зустрічали з квітами...» — така була сувора правда учасників-очевидців визволення Придесення

Чернігівська Болдина гора, де палахкотить Вічний огонь, уже не одну осінь зустрічає тисячі людей і кожному надає можливість для відчуття Подвигу, для роздумів.

— Нас не зустрічали з квітами, — пригадує колишня медсестра і зв'язівець Ганна Михайлівна Журавльова.

— Чому?

— Бо ми були у перших рядах. Це вже тиловики отримували квіти... 21 вересня 1943 року вранці Чернігів був у диму від пожеж. Ми увійшли до міста з боку Мени. Мене дуже налякала стара жінка, яка десь сховалася у сарай: подумала, що то німець. Бабуся була вся у соломі, якесь скуйовджене страхіття. Побачивши на пілотах зірки, вона неначе збожеволіла від радості. «Наші! Наші прийшли!» — кричала. Ще свистять кулі, а нам назустріч двоє 10—12-річних дівчаток: «Тата нашого не бачили?» «Прийде ваш тато», — заспокоїла їх. Оце були перші враження від Чернігова. Завдяки удару нашої частини з півночі фашисти спішно залишали місто, бо боялися оточення.

— Не страшно було жінці на війні?

— Ой, що вам сказати... Я починала на війні санітаркою в шпиталі. І от наближається фронт. Привезли солдатів, а їх ніхто навіть не забинтував. Нікому було! Командир запропонував: «Дівчатка, хто хоче на передову?» Ми, вісімнадцятирічні, тоді й не могли подумати, що там — не якась прогулянка, а жаж, суцільний жах. Відразу погодились. І ось тридцятиградусний мороз. Наші стріляють. Німці стріляють. Вибухи. Мертві тіла. Замерзла кров. Перев'язую одного пораненого. Кричить інший — повзу до нього. Поряд німецький офіцер лежить. Я думала, що він убитий. Але він отримався. Взявся за пістолет. Яюсь ногою вибила його. Зрештою після усього того пекла я сама обморожена опинилася у госпіталі.

— На Чернігівщині теж були запеклі бої?

— Важка, кривава була переправа через Десну біля села Оболоння. Потім така сама через Снов. Війська спішили

обійти Чернігів! Багато солдатів загинуло.

Доля полковника у відставці Василя Олександровича Бондаренка склалася так, що він спочатку обороняв Чернігівщину, потім визволяв її, і зрештою служив у військовій частині Чернігова, нині мешкає тут.

— А почалося все з того, що нас, курсантів-першокурсників Харківського піхотного училища, висадили наприкінці серпня 1941 р. на станції Ворожба і перекинули під Новгород-Сіверський, — оповідає колишній фронтвик. — Нам, вісімнадцятиліткам, видали трилінійки, з яких ми, по суті, й стріляли не навчилися... Мене невдовзі призначили командиром кінної розвідгрупи, і я з хлопцями 5 вересня побував у Чернігові, де ми зв'язалися з командуванням. Коли поверталися назад, то між Меною та Сосницею нам вдалося схопити двох німців. Це були теж розвідники — ми їх «застукали» на мародерстві: вони думали, що у цій глушині усі військові повтікали і їм можна хазайнувати, як заманеться... Один з них хотів утекти, і його пристрелили. Наш «язик» виявився цінним. Бо з його свідчення стало зрозуміло, що гітлерівці висуваються вперед, намагаючись оточити радянські війська. Завдяки цій інформації

40-й армії вдалося в останній момент вийти з лешат. Нас, курсантів, кинули забезпечувати відхід армії. Багато тоді молодих загинуло. Однієї ночі, хоч і були втомлені, застосували проти ворога психічну атаку. Німці спали, і ми накинись на них із багнетами і від-

чайдушним криком. Але і вони підхопилися, почали боронитися. Один із них штиркнув мене багнетом. Друг Станіслав Рогач мене врятував, витяг, але за кілька хвилин загинув...

13 березня 1942 р. я став лейтенантом. А оскільки уже воював, то мене, дев'ятнадцятирічного, відразу призначили командиром роти.

— На цій посаді ви стали учасником визволення Чернігівщини?

— Ні. Після госпіталю мене призначили заступником командира батальйону в 241-й полк 75-ї гвардійської дивізії. Я прибув у свій підрозділ саме під час звільнення Батурина. На жаль, я тоді ще не знав, що то колишня гетьманська столиця. Довго в ній не були. Одержали наказ швидко рухатися у напрямку до Чернігова, не зустрічати у бої з опорними пунктами ворога, обходити їх. Ми йшли через Куликівку, потім переправилися поблизу Кисельки на плотах, виготовлених з воріт, колод. Супроти нас на

правому березі Десни стояли маляри. Ми змусили їх відступити. Чимало їх здалося.

Микола Якович Милиця народився у Чернігові в 1919 р. Війна його застала на військовій службі. У вересні 1943 р. він був лейтенантом — командиром розвідзв'язу 129-ї окремої танкової бригади, яка мчала-поспішала визволяти Чернігів...

— Я не знав, що там з моїми батьками, які мешкали на П'яти кутах, — ділиться враженнями ветеран, колишній голова Прилуцького та Деснянського судів. — Так хотілося їх побачити! Переправа була вночі перед нинішнім мостом, що на Київ. Німецькі літаки бомбили переправу. Але ми о 4-й ранку все-таки переправилися. Місто лежало в руїнах. Я ледве його впізнавав. На жаль, ніколи було думати про зустріч з батьками. Тривав бій. Ми поступово тиснули ворога на північну околицю. Лише коли опинилися в Михайло-Коцюбинському, і бригада стала на відпочинок, я попросився на хвилину додому.

— Я теж під час визволення Чернігівщини побував удома в Коропі, — каже колишній авіаційний механік Василь Іванович Чуприна, якому у ті дні ледь виповнилося 20 років. — Наш полковий аеродром спочатку був під Лісками Менського району. У полку — 30 літаків. Ми, механіки, мали їх готувати до польотів. Життя льотчиків було переважно коротке. В Ліскі прислали поповнення. Я ще не встиг запам'ятати ім'я хлопчини, котрий за прискореною програмою, як і я, закінчив училище. Він полетів, і його десь збили під Черніговом. Загалом, на Чернігівщині полк втратив п'ять літаків.

... Мої співрозмовники мешкають нині в Чернігові. Це так добре, що вони є, що дожили до цих днів і мають щастя нести юні правду про війну, про 20 тисяч солдатів, офіцерів, які полягли смертю хоробрих, визнаючи Придесення.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

На знімку: ветеран другої світової війни Тимофій Корнюшенко у ці дні — найбажаніший гість юні.

Фото автора.

ОГОЛОШЕННЯ

Господарським судом Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ-27, вул. Куйбишева, 1а) порушено справу № Б29/184/03 про банкрутство Дочірнього підприємства «Вільне» товариства з обмеженою відповідальністю «СЕРЕАЛ», код ЄДРПОУ 30508317 (Україна, 52181, Дніпропетровська область, П'ятихатський район, с. Вільне, вул. Калініна, 117, п/р 26001313083001 в ЖФ ЗАТ КБ «ПриватБанк», м. Жовті Води, МФО 305794).

Розпорядник майна Шкуто Юрій Григорович (ліцензія № 000246), 50014, Дніпропетровська область, м. Кривий Ріг, вул. Руденко, 3, кв.1, тел. (0564) 66-93-75).

Постановою Господарського суду Вінницької області від 31 липня 2003 р. в справі № 10/115-03 БАТ «Козятинрайагротехсервіс» (Вінницька обл., м. Козятин, Довженко, 107а, код ЗКПО 00902352) визнано банкрутом. Прийняття заяв кредиторів припинено. Ліквідатором призначено Сокольвака М. В. (м. Вінниця, вул. Пирогова, 73а, кв. 132, тел. 53-20-94).

Господарським судом Луганської області (91000, м. Луганськ, пл. Героїв Великої Вітчизняної війни, 3а) ухвалою від 26.08.2003 р. порушено справу № 10/1426 про банкрутство сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Солідарнівецьке» (поштова адреса: 92213, Луганська область, Білокуракинський район, с. Солідарне, банківські реквізити: код 30920635, поточний рахунок 260073314 у ЛОД АГПБ, «Аваль», м. Луганськ, МФО 304007).

Розпорядником майна призначено Головащенко Володимира Миколайовича, ліцензія АА №487776 від 11.06.2003 р., який мешкає за адресою: м. Луганськ, вул. Осипенко, буд.6, кв.48.

Заяви кредиторів та можливих санаторів направляти до Господарського суду боржнику та розпоряднику майна протягом 30 днів з дня публікації оголошення.

Українське торгове рибопереробне акціонерне товариство «Укрриба» повідомляє про скликання позачергових Загальних зборів акціонерів 06 листопада 2003 р., які відбудуться о 16-й годині за адресою: Актовий зал Інституту ім. Стражеско (м. Київ, вул. Н. Ополченця, 5).

Порядок денний:

- Внесення змін та доповнень до Статуту ЗАТ «Укрриба».
- Переобрання складу Ради ЗАТ «Укрриба».
- Розгляд питання взаєморозрахунків з кредиторами та дебіторами.
- Здійснення ефективного використання основних засобів, їх оновлення та поповнення.

Для участі в зборах акціонерам необхідно мати документ, що посвідчує особу, представників акціонерів додатково дозвучення, оформлене згідно з чинним законодавством.

Телефон для довідок 242-73-73, факс 249-02-86.

Дирекція ЗАТ «Укрриба».

Господарським судом Кіровоградської області (25006, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) постановою від 18.07.2003 р. по справі № 10/43 Новоукраїнський міжгосподарський асфальто-бетонний завод (адреса: с. Новоолександрівка, Новоукраїнського району, Кіровоградської області, код ЄДРПОУ 23687169) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Білугу Ілну Володимирівну, ліцензія серії АА № 249645 від 30.10.2001 р. (25030, м. Кіровоград, пр-т Правди, 7, к. 5, кв. 4).

Претензії кредиторів та санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування.

Арбітражний керуючий Клименко Дмитро Борисович (ліцензія АА № 245591 від 19.10.2001 р.) повідомляє про ліквідацію СТОВ «Вікторівка», код 03791290 в зв'язку з визнанням банкрутом згідно постанови господарського суду Черкаської області від 25.07.2003 р. по справі № 08/4958. Претензії приймаються за адресою: 18016, м. Черкаси, вул. Горького, 1, Клименку Д. Б.

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 10 вересня 2003 р. по Відкритому акціонерному товариству «Елітан», код 14307624, зареєстрованому Виконавчим комітетом Жовтневої Районної Ради народних депутатів за № 6-1233 від 27 травня 1996 р. за адресою: м. Харків, вул. Примакова, 46, розірвано Мирнову угоду від 12.04.2001 р. та поновлено провадження по справі № Б-5471/2-23 про банкрутство боржника. Ліквідатором призначено Майдакову Ілну Володимирівну, ліцензія АА № 249732, м. Харків-004, вул. Примакова, 46, тел. 78-392-78, 712-54-19.

Претензії приймаються протягом 30 днів з дня опублікування оголошення.

ТОВ «Спорт Стіл» код 21540456 повідомляє про ліквідацію. Претензії приймаються протягом двох місяців з дати опублікування за адресою: 03035, м. Київ, вул. Солом'янська, 1, оф. 702, т/ф 239-13-43.

Постановою Господарського суду Львівської області від 07 серпня 2003 р. по справі № 6/55-4/29 визнано банкрутом ЗАТ «Західноукраїнська цукрова компанія» (79000, м. Львів, вул. Б. Лепкого, 16, код ЄДРПОУ 00372701).

Ліквідатором банкрута призначено арбітражного керуючого Опришка О. З., ліцензія АА № 250459 від 29.04.2002 року, м. Львів, вул. Листопадового Чину, 7/2а.

Постановою Господарського суду Чернігівської області (14000, м. Чернігів, пр. Мир, 20) від 26.08.2002 г. у справі № 5/76 Б України підприємство Талалаївське районне кооперативно-державне міжгосподарське об'єднання «Райагробуд» код ЄДРПОУ 03588123, 17200, смт. Талалаївка, вул. Перемоги, 27, р/р 26003301214 у Талалаївському відділенні Ощадбанку м. Чернігова, МФО 343109 визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Черевяк Віктора Васильовича (ліцензія АА № 487821 від 06.05.2003 року 17500, м. Прилуки, вул. Гімназична, 94, тел. факс. (04637 3-13-99).

Определением Хозяйственного суда АРК от 02.09.03 г. по делу № 2-11/6423-2003 Сельскохозяйственное ООО «Дружба» (АРК Кировский район, с. Партизаны, ул. Суворова, 2; р/счет № 26005301310601 в Кировском ТО ОКБ, МФО 324485, ОКПО 30899499) признано банкротом и открыта ликвидационная процедура. Ликвидатором назначена Трубо Роза Тиммерхановна (лицензия АА № 249835 от 22.10.2001 г.), прож.: 98112, г. Феодосия, ул. Речная, д.7, кв.2.

Определением Хозяйственного суда Запорожской области (69001, г. Запорожье, ул. Толстенина, д.21) от 11.08.2003 г. по делу № 19/38 Общество с ограниченной ответственностью «А. Л. Лимитед» (код ЕГРПОУ — 22118995), (69095, г. Запорожье, ул. Победы, 129) признано банкротом и открыта ликвидационная процедура. Ликвидатором назначен Архипов Ю. И. (лицензия № АА 419211), (69013, г. Запорожье, ул. Радищева, 85; тел. 686297).

Господарським судом Луганської області (91000, м. Луганськ, пл. Героїв Великої Вітчизняної війни, 3а) ухвалою від 22.08.2003 р. порушив справу № 10/1436 про банкрутство сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Обрій» (поштова адреса: 92241, Луганська область, Білокуракинський район, с. Бунчуківка, банківські реквізити: код 30791000, поточний рахунок 26008301113 у Білокуракинському відділенні ощадбанку № 3316 Луганської області, МФО 364100).

Розпорядником майна призначено Ілюшина Володимира Георгійовича, ліцензія АА № 047596 від 09.07.2001 р., який мешкає за адресою: м. Луганськ, м-ко Шорса, буд.23, кв.13.

Заяви кредиторів та можливих санаторів направляти до Господарського суду боржнику та розпоряднику майна протягом 30 днів з дня публікації оголошення.

Рис. Михайла САЧКА.

на ринки інколи заради забави. Щоб вихопити щось непередбачуване.

Взагалі «секонд-хенди» — це аморальні. Хоча вони є в усьому світі. Завжди знайдуться люди, яким через економічні проблеми такий одяг краще потрібний. За кордоном це — чітко відпрацьований бізнес, дислокований у нормальних умовах, у приміщеннях. І розташовано такі бази за містом, а не в центрі, як у нас. Знищувати «секонд-хенди» не треба. Їх слід перевести в іншу площину.

Замість резюме, або Дарую ідею для бізнесу

Вікторія має рацію стосовно місця для «другої руки». А ще: невже, приміром, у штатівські «секонд-хенди» потрапляють обноски з усього світу? Мабуть, якось своїм «добром» обходяться... Ми ж, як країна когось там світу, імпортуємо навіть барахло. Утім, висока оцінка нашої повсякденної моди з вуст дизайнера може наштовхнути когось у пошуку підприємницької ніші на організації вітчизняної «другої руки». Ідею, що запропонувала завідувачка санітарно-гігієнічного відділу Київської міської санепідемстанції Тетяна Столярук — з приводу ревізії вітчизняних шаф, варто розвинути. І, може, у здоровій конкуренції закордонного і нашого перемаже сильніший, а, може, обидва й процвітатимуть,

БАРАХОЛКА: ОБНОВКИ З ОБНОСКІВ

Нещодавно почула, що «секонд-хендівські» ринки збираються закрити. Чи правда це?

Наталія С. Київська область.

...Біля метро «Шулявська» — навіть не ринок, ціле місто «секонд-хенд» — «друга рука»: тобто це вже хтось носив. Продавці галасливо пропонують найрізноманітніші речі: куртки, штани, білизну, дитячий одяг — усе це за безцінь. Покупці, червоніючи, копіраються у горах мотлоху. А інших перехожих специфічне амбре змушує прискорити крок.

Раніше непотріб збирав по хатах дідусь на возі

Звідки цей сморід і чи захищені покупці від бацил? На ці запитання-підозри завідувачка санітарно-гігієнічного відділу Київської міської санепідемстанції Тетяна Столярук відповіла так:

— Будь-який товар, що потрапляє на наш споживчий ринок — і вітчизняний, і імпортований — згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я України №247 від 9.10.2000 року «Про затвердження тимчасового порядку проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи» повинен мати висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи. У ньому вказується реєстраційний номер. Зателефонувавши до «єдиного реєстру» Міністерства охорони здоров'я України за телефоном 251-96-88, покупець може перевірити, чи відповідає висновок дійсності.

Перевіряємо ввізні документи. Випадків захворювання людей, що користувалися «секонд-хендом», в Україні не зареєстровано. У країнах, звідки він надходить, чітко відпрацьовано механізм і засоби дезинфекції. Є фірми, котрі на цьому спеціалізуються. А запах — через застосування хімікатів. Проте вони не шкідливі.

Везуть переважно третьосортне. Тоді, навесні 1994-го, коли все починалося, це справді були добротні речі. Раніше, ви не пам'ятаєте, непотріб збирав по хатах дідусь на возі. А тепер таке саме везуть до нас. Мабуть,

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Жива вода

ХОЧЕШ — ВІР, ХОЧЕШ — НЕ ВІР

Те, що вода здатна запам'ятовувати слова та думки і передає отриману інформацію, не вигадка. Сучасні дослідження підтвердили цю гіпотезу. Недарма деякі чаклуни вдаються до допомоги води. Хочете, випробуйте на собі і самі переконаєтеся в цьому.

Якщо ви занедужали, візьміть склянку в ліву руку, а правою робіть над нею кругові рухи, прохаючи позбутися недуги. Випийте цю воду вранці наступного дня.

Якщо ви чекаєте в гості неприємну людину або прос-

то роздратовані, поставте біля себе склянку з водою. Увечері вилийте її, але тільки не випийте ненароком, можна серйозно отруїтися.

Відженить від себе всі погані думки, коли куховарите, наливаєте чай чи навіть вино. Вода запам'ятає слова прокляття або гніву, і вони звальяться на вас.

Є стародавній секрет, як відігнати поганий сон: повторіть його вголос перед струменем води, що тече з крана, і він ніколи не справдиться.

До весни готуємося восени...

У САДУ ЧИ НА ГОРОДІ

Восени зніміть ловильні пояси з дерев, паперові — спаліть, а мішковою виперіть, виваріть, висушіть і сховайте до наступної весни. Після збирання врожаю підпірки дерев обробіть тривісотковим розчином нітрафену або залізним купоросом, складіть на підставки і накрийте плівкою.

Уважно огляньте дерева і якщо є сухі та зламані гілки, зріжте їх. Камедь обережно зріжте ножем, промивши рани тривісотковим розчином оцту або шавлевої кислоти. Слід обов'язково пролікувати чи замазати дупло і рани, що утворилися на деревах. Усі рослини залишки, засохлі та гнилі плоди також необхідно прибрати.

Розчин не по зубах

А Я РОБЛЮ ТАК

Щоб гризуни не ушкоджували взимку плодові насадження, треба побілити дерева спеціальним розчином. Це найпростіший і найефективніший спосіб.

На два кілограми свіжого-жовтого вапна візьміть кілограм-півтора білої глини, 40—50 г господарського рідкого мила

і 10 г нафталіну. Усе це розведіть у трьох-чотирьох літрах настояного протягом трьох-чотирьох днів овечого гною при температурі 25 градусів. Суміш прокип'ятіть 30—40 хвилин, додайте 10—12 літрів води і кип'ятіть ще стільки ж. Потім процідіть через марлю. Густий, як сметана, розчин насос дрібно розпилює, і дерево цілком покривається побілкою.

Бабье лето

У многих женщин трудная стезя, Каких лишь дел не делают их руки. И в мудрости им отказать нельзя, Они сильнее нас в часы разлуки.

В них Пушкин даже разглядел черты, Которые рождают вдохновенье, Где все: и гений чистой красоты, И чары мимолетного виденья.

Они же продолжают род людской. И вот Всевышний им за все за это Дарует своей щедрою рукой Холодной осенью еще и

бабье лето.
 Георгій КОНОНОВ.
Київ.

ДАЛІ БУДЕ

ПОСМІХНІТЬСЯ!

Одне обличчя

— Матусю, на кого я схожа? — запитує дівчинка у своєї матері.
— На мене.
— А ти на кого?
— На твою бабусю.
— А бабуся на кого схожа?
— На прабабусю.
— Так що це ми, наче матрюшки, всі на одне обличчя?!

ПРЕМ'ЄРА

«Крик»

уже пролунав

Театральний сезон у Дніпропетровську відкрив український театр одного актора «Крик». Його заснував «митець-бунтар», заслужений артист України і лауреат престижних премій Михайло Мельник, який уже створив півтори сотні вистав-моноспектаклів. «Крик» Мельникова став візитівкою міста, а також храмом душі та неповторного спілкування з майстром для численних шанувальників.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

Апетитні ліки

БУДЬТЕ ЗДОРОВІ!

Якщо у вас сильний сухий кашель, позбутися від нього допоможе старий, не одним поколінням перевірений спосіб. Підсмажте на свинячому жирі кілька яєць, посипте добре сіллю. Покладіть на лляну чи бавовняну тканину і, добре закутав-

шись, залишіть цей незвичайний компрес на цілу ніч. А на день приготуйте такі ліки. Голівку ріпчастої цибулі очистіть від лущиння, зробіть заглиблення і покладіть туди чайну ложечку цукру. До цілкового одужання потрібно щодня з'їдати по голівці «солодкої» цибулі.

«Витинанка — моя доля»

ВИСТАВКИ

Під такою назвою у приміщенні Українського Фонду культури, що в столиці на вулиці Липській, триває виставка члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України Андрія Куліша. На ній представлено 80 робіт, створених митцем протягом останніх п'ятнадцяти років. Тематика витинанок (вирізки на папері) Андрія Микитовича — наша історія, сюжети на мотиви літературних творів, українських народних пісень, пейзажі, портрети. І все це малює та вирізає літній чоловік

у своєму рідному селі, що неподалік Харкова.

Захоплення А. Куліша — то справді доля, бо витинати почав перед пенсією. Відродивши майже забутий на Харківщині вид мистецтва, нині він є одним з небагатьох визнаних в країні майстрів, котрі працюють у цьому жанрі. Про його творчість задується у книжці «Рідний край», в підручнику для 1—7 класів «Образотворче мистецтво». Твори художника зі Слобожанщини зберігаються у вітчизняних музеях та приватних колекціях шанувальників витинанки з багатьох країн світу.

Володимир ПІДВИСОЦЬКИЙ.

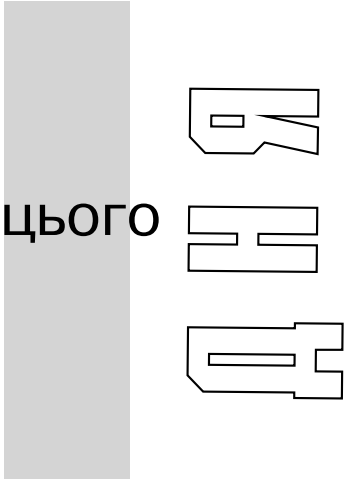
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 7. Уміння управляти літальним апаратом. 8. Харчовий виріб із молотого м'яса. 9. Обов'язкова беззлічність для католицького духовництва. 11. Одна з форм монополії. 12. Світильник на високій підставці. 13. Солодка картопля. 16. Кораловий острів кільцеподібної форми. 17. Грибкова хвороба рослин. 19. Нетрудовий дохід землевласника. 20. Одноатомний інертний газ, без кольору і запаху. 23. Дуже сильний дощ. 25. Південне плодове дерево родини яблуневих. 28. Сітка для ловлення звірів, птахів. 31. Нерейда, уособлення спокійного моря. 32. Планка з двома ручками для обертання різальних ручних інструментів. 33. Вид ополчення у воєнний час у деяких країнах.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Солодкий, ароматний міцний спиртний напій. 2. Невеликий гризун, подібний до миші. 3. Просторий хатний одяг. 4. Фахівець з механічної обробки металу. 5. Найпростіша одиниця будови організму. 6. Відсутність вітру на морі. 10. Паста з помідорів. 11. Розмір друкарської літери. 14. Спішна робота на судні з участю всієї команди. 15. Сестра матері або батька. 17. Розмовний варіант професіонального мовлення. 18. Молоток для відбивання гірської породи. 21. Гема з опуклим зображенням. 22. Місто в Естонії. 24. Казус, інцидент, пригода. 26. Середньовічний спосіб встановлення винності людини. 27. Горщик для квітів. 28. Високий чоловічий голос. 29. Цінний папір. 30. Міра ваги в Стародавньому Римі.

Склав Іван СОБКО.

28. Тенор. 29. Акція. 30. Унція. 18. Кайло. 21. Кавес. 22. Тару. 24. Випаюк. 26. Ордаль. 27. Вазон. 6. Шпигль. 10. Товст. 11. Кепка. 14. Авар. 15. Тітка. 17. Снег. 19. Тітка. 2. Поділля. 3. Халат. 4. Токат. 5. Куп. 11. Лікер. 12. Лікер. 13. Лікер. 14. Лікер. 15. Лікер. 16. Лікер. 17. Лікер. 18. Лікер. 19. Лікер. 20. Лікер. 21. Лікер. 22. Лікер. 23. Лікер. 24. Лікер. 25. Лікер. 26. Лікер. 27. Лікер. 28. Лікер. 29. Лікер. 30. Лікер. 31. Лікер. 32. Лікер. 33. Лікер. 34. Лікер. 35. Лікер. 36. Лікер. 37. Лікер. 38. Лікер. 39. Лікер. 40. Лікер. 41. Лікер. 42. Лікер. 43. Лікер. 44. Лікер. 45. Лікер. 46. Лікер. 47. Лікер. 48. Лікер. 49. Лікер. 50. Лікер. 51. Лікер. 52. Лікер. 53. Лікер. 54. Лікер. 55. Лікер. 56. Лікер. 57. Лікер. 58. Лікер. 59. Лікер. 60. Лікер. 61. Лікер. 62. Лікер. 63. Лікер. 64. Лікер. 65. Лікер. 66. Лікер. 67. Лікер. 68. Лікер. 69. Лікер. 70. Лікер. 71. Лікер. 72. Лікер. 73. Лікер. 74. Лікер. 75. Лікер. 76. Лікер. 77. Лікер. 78. Лікер. 79. Лікер. 80. Лікер. 81. Лікер. 82. Лікер. 83. Лікер. 84. Лікер. 85. Лікер. 86. Лікер. 87. Лікер. 88. Лікер. 89. Лікер. 90. Лікер. 91. Лікер. 92. Лікер. 93. Лікер. 94. Лікер. 95. Лікер. 96. Лікер. 97. Лікер. 98. Лікер. 99. Лікер. 100. Лікер.

АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ на 22—28 вересня 2003 року

Будете схильні недооцінювати своє фінансове становище, що може призвести до труднощів і втрат. У взаємостосунках виявляйте більше терпіння і делікатності.

ОВЕН. У цей період будете дуже завантажені на роботі й удома. Коректуйте свої плани залежно від обставин, щоб марно не витратити сил. Головне — не наполягайте там, де це не потрібно, і намагайтеся не зіпсувати стосунків із колегами.

ТЕЛЕЦЬ. Якщо хочете, щоб здійснилася ваша заповітна мрія або втілилися в життя творчі проекти, доведеться виявити наполегливість і терпіння. Можуть виникнути труднощі в особистому житті, особливо в інтимних стосунках. Можливо, всі сили підуть на повсякденні турботи чи спроби заробити більше грошей.

БЛИЗНЮКИ. У вашому домі можуть статися зміни, можливо, вони будуть пов'язані з новим статусом вашого чоловіка. Він може зайняти певне становище, посаду, отримати звання або досягти, нарешті, професійного успіху, але зміни принесуть нові труднощі й проблеми, розв'язання яких ляже на ваші плечі.

РАК. Терміново потрібна буде інформація, яку ви вчасно не підготували, імовірно, забувши. Тільки нині для того, щоб її отримати, доведеться витратити більше зусиль, аніж вона того варта. Можливо, когось доведеться складати іспити або заліки. Зіткнетеся з великим обсягом непотрібної інформації, з якої треба буде вибрати необхідну, на що піде багато часу й сил.

ЛЕВ. Ваше захоплення, діти або кохана людина можуть поставити вас у скрутну ситуацію. Можливо, з'явиться час для того, щоб повернутися до свого хобі. Тільки для цього доведеться витратитися. Наприклад, ви купите одразу багато книг, компактів або відеокасет. Головне, не витрачайте більше, ніж можете. Є імовірність стати об'єктом інтриг.

ДІВА. Попри труднощі, з якими безпосередньо зіткнетеся, все одно відбудеться помітний прогрес у домашніх справах. І досягнете цього завдяки своїм фінансовим можливостям. Будете стурбовані своїми планами на майбутнє. Можливо, зрозумієте, що для виконання бажання треба зробити ще багато. Головне, щоб ви знали, над чим треба працювати.

ТЕРЕЗИ. Відчуєте інформаційну блокаду, що з вами мало спілкується, нехтують і, можливо, навіть щось приховують. Не хвилюйтеся, все таємне рано чи пізно стає явним, просто почекайте. Ви нині дуже привабливі і привертаєте до себе увагу. Вас оточуватимуть люди, які цікавляться вами, але не завжди щирі.

СКОРПІОН. Знову вийдете за здійснення своїх забутих бажань. Тільки спроба вирішити все за допомогою грошей не принесе результату, а можливо, ще більше віддалить вас від мети. Краще покладіть ці кошти до сейфу або сховайте на якийсь час. Це буде набагато вигідніше, крім того, вони вам знадобляться пізніше.

СТРІЛЕЦЬ. Належить повернутися до обговорення невирішеного питання. Когось доведеться говорити з батьками, а когось — з начальством. Ви прагнутимете максимально вплинути на результат розмови, тільки щоб рішення було у ваших інтересах. Якщо друзі захочуть взяти у вас гроші в борг, постарайтеся їм м'яко відмовити: вони не зможуть їх повернути, через що стосунки буде зіпсовано.

КОЗЕРІГ. Отримаєте звістку здалеку, можливо, вона надихне вас на думки про еміграцію. Якщо розраховуєте, що допоможуть ваші контакти з закордоном, то помиляєтеся. Вигідно розв'язати це питання може допомогти ваш професійний статус, соціальне становище або зв'язки батьків чи родичів по материнській лінії. Ваш чоловік (дружина) може посваритися з вашими батьками, постарайтеся зробити так, щоб вони рідше бачилися, хоч і це може стати мотивом для образи.

ВОДОЛІЙ. Якщо розраховуєте, що подруга поверне борг, то даремно. Коли будете наполегливі — лише погіршите свої стосунки з нею. Гроші вам, звісно, знадобляться, тому що вас запросять у гості або запропонують вирушити в подорож за кордон.

РИБИ. Знову виникне конфлікт між вашими підлеглими і начальником або чоловіком (дружиною) і батьками, що без вашої участі не обійдеться. Нехай чоловік (дружина) дасть деяку суму для них або купить їм подарунок. Це пом'якшить стосунки з батьками, і вони не будуть так ревно наполягати на своєму. Їм потрібні увага та визнання їх минулих заслуг.

НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Як листя жовкне, то й праця мовкне

21 вересня — друга Пречиста, Різдво Богородиці. Перша — 28 серпня, а третя припадає на 4 грудня. З цього дня можна засилати сватів. Прийшла перша Пречиста — одягла природа намисто, прийшла друга Пречиста — взяла комара нечиста, а прийшла третя Пречиста — стала діброва безлиста.

23 вересня — Мінодори. Якщо багато виродило горобини — осінь заплаче дощами, а зима — морозами.

24 вересня — Федора. Осіннє рівнодення. Початок затяжних дощів.

26 вересня — Корнелія Сотника. Природа лаштується до зимової сплячки. Як Корнелій скаже, так зима покаже.

Прикмети вересня

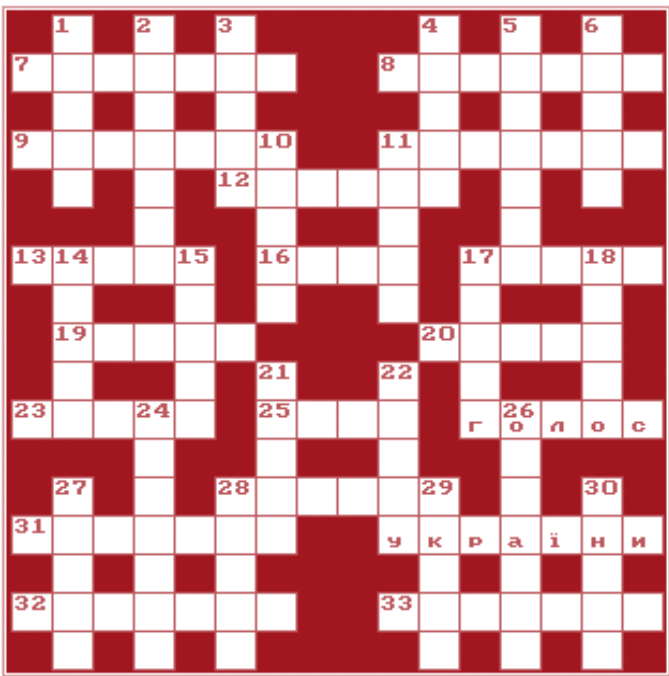
■ Журавлі мовчки летять низько і швидко — невдовзі занегодиться.

■ Добре вродив шавель — на теплу зиму.

■ Кури починають рано линяти — до ранньої і холодної зими, а коли довго не скидають пір'я, то осінь буде суха.

■ Восени довго не зникають мухи — осінь буде затяжна і сніг ляже пізно.

КРОСВОРД

Голос України

Редактор номера Віталій ЖЕЖЕРА.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДА.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Передплата на газету «Голос України» (on-line) за адресою: www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

(p) Платні матеріали.

Свідцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—Кв № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України» Зам. 0311173.

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4. **ТЕЛЕФОНІ:** для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний reklama@golos.com.ua — відділ реклами let@golos.com.ua — відділ листів foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: <http://uamedia.visti.net/golos>

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0